

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Chocień
Nr XXVIII/224/17
z dnia 26 września 2017

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY CHOCEŃ NA LATA 2017-2023

Chocień, wrzesień 2017 r.

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	6
1. 1. Powiązanie z dokumentami krajowymi	6
1. 2. Powiązanie z dokumentami regionalnymi i subregionalnymi	9
1. 3. Powiązanie z dokumentami lokalnymi	12
2. Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami	20
2.1. Położenie geograficzne, podział administracyjny i podstawowe informacje o gminie	20
2.2. Sfera społeczna	21
2.3. Sfera gospodarcza	24
2.4. Sfera techniczna	25
2.5. Sfera środowiskowa	25
2.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	25
2.7. Wnioski	26
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego	27
4. Delimitacja obszaru rewitalizacji	36
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	39
5.1. Sołectwo Borzymie	39
5.2. Sołectwo Chocień	44
5.3. Sołectwo Szczutkowo	53
5.4. Podsumowanie szczegółowej diagnozy dla całego obszaru rewitalizacji	59
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	63

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	65
8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	70
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem rewitalizacji	83
9.1. Komplementarność przestrzenna	83
9.2. Komplementarność problemowa	83
9.3. Komplementarność proceduralno - instytucjonalna	84
9.4. Komplementarność międzyokresowa	85
9.5. Komplementarność źródeł finansowania	86
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	88
10.1. Udział interesariuszy na etapie przygotowania Programu	88
10.2. Sposoby włączenia interesariuszy w proces zarządzania Programem na obszarze rewitalizacji	91
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	93
12. System zarządzania realizacją Programu rewitalizacji	97
13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu	100
14. Spisy tabel, rysunków i wykresów	102

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie stanowi lokalny dokument sporządzony dla zaprogramowania procesu rewitalizacji dla Gminy Choceń na lata 2017-2023. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, realizowane przez wszystkich zainteresowanych rewitalizacją na podstawie programu rewitalizacji. Celem jest doprowadzenie do ożywienia społeczno-gospodarczego rewitalizowanego obszaru, a w szerszej perspektywie przyczynienie się do pozytywnych zmian w strukturze całej gminy.

Program został opracowany na podstawie art. 18 ust. 1 oraz 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016, poz. 446). Umożliwia to zapis art. 52 ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2017, poz. 1023), zgodnie z którym do końca 2023 r. możliwa jest realizacja przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, przyjmowanej uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji.

W dokumencie uwzględniono wymogi określone w załączniku nr 10 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 pt. *„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”* (dalej: *„Zasady programowania...”*). Wzięto pod uwagę również Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju 2 sierpnia 2016 r. oraz Poradnik *„Jak poprawnie napisać program rewitalizacji umożliwiający uzyskanie dofinansowania interwencji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020?”*.

Opracowanie Programu rewitalizacji dla Gminy Choceń na lata 2017-2023 (dalej: Program) odbyło się w ramach projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020. Prace wykonane zostały przez zespół pracowników Urzędu

Gminy w Choceniu w składzie: Hanna Piastowska, Kamil Klejba, Hanna Gołębiowska i Szymon Bełkowski przy udziale eksperta zewnętrznego: Pani dr Aranki Ignasiak-Szulc.

Proces wypracowania dokumentu nastąpił w warunkach szerokiego uspołecznienia. Wśród mieszkańców Gminy Chocień przeprowadzono badanie ankietowe służące rozszerzeniu i weryfikacji danych statystycznych niezbędnych do sporządzenia części diagnostycznej dokumentu. W celu dotarcia do jak największego grona interesariuszy, prowadzona była aktywna i zróżnicowana akcja informacyjna (sposoby tradycyjne oraz komunikacja elektroniczna), a najważniejsze elementy Programu były konsultowane wśród mieszkańców i przedstawicieli lokalnych organizacji. Zorganizowane zostały 3 spotkania otwarte, spacerzy badawcze, działał punkt informacyjny w Urzędzie Gminy itp. Działania te były nastawione na wypracowanie Programu w jak największym stopniu uwzględniającego lokalne uwarunkowania - zarówno zdiagnozowane problemy, jak i potencjały mogące przyczynić się do efektywnej realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sposób kompleksowy i zintegrowany.

1. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji dla Gminy Chocień (dalej: Program) został opracowany z uwzględnieniem założeń dokumentów programowych (strategicznymi, operacyjnymi, planistycznymi) tworzonych na różnych szczeblach polityki rozwoju. Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia poszczególnych dokumentów wskazując na powiązania z niniejszym Programem w kolejności od dokumentów krajowych, poprzez regionalne i subregionalne aż do lokalnych. Ze względu na fakt, iż Program jest dokumentem lokalnym, szczególna uwaga została zwrócona na jego miejsce w lokalnym systemie zarządzania strategicznego.

1. 1. Powiązanie z dokumentami krajowymi

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument z 2013 r. określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych na poprawę jakości życia Polaków i rozwój Polski na tle Unii Europejskiej.

Niniejszy Program jest zgodny z następującymi celami ww. dokumentu w obszarze równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:

- Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa – Sprawne Państwo
- Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Analizowany dokument z 2012 r. wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy

jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Strategia zwraca uwagę na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Widzi zatem znaczenie samorządu terytorialnego i innych podmiotów w dynamizacji rozwoju regionów i kraju. Główne działania obejmują trzy obszary: Obszar strategiczny I - sprawne i efektywne państwo, Obszar strategiczny II - konkurencyjna gospodarka oraz Obszar strategiczny III - spójność społeczna i gospodarcza.

Niniejszy Program wpisuje się w Obszar strategiczny I: Sprawne i efektywne państwo w zakresie celu 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli (kierunek: rozwój kapitału społecznego). Działania podjęte w tym obszarze należy traktować jako inwestycję o charakterze długofalowym, pamiętając jednocześnie, że państwo powinno jedynie tworzyć warunki dla tego procesu sprzyjając oddolnym inicjatywom obywatelskim. Mając na uwadze bariery przedstawione powyżej, państwo w celu stymulowania rozwoju kapitału społecznego będzie przede wszystkim wzmocniać postawy aktywnego, świadomego obywatelstwa, a także postawy przedsiębiorcze i proinnowacyjne. Podjęte będą także działania, które będą służyły zwiększeniu zakresu i rezultatów aktywności społeczeństwa obywatelskiego.

Ponadto, niniejszy Program wpisuje się w Obszar strategiczny III: Spójność społeczna i terytorialna w zakresie celu 1: Integracja społeczna (kierunek interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym). Istotnym zadaniem sprzyjającym aktywizacji osób wykluczonych jest przygotowanie odpowiednich instrumentów skierowanych na wydobywanie i wzmocnianie potencjałów (umiejętności) poszczególnych osób, a więc programów przywracających osoby wykluczone do uczestniczenia w życiu społecznym, co umożliwi na dalszym etapie efektywne wsparcie tych osób na rynku pracy. Jednym z ważnych instrumentów sprzyjających aktywizacji osób wykluczonych powinno być szersze wykorzystanie ekonomii społecznej (m.in. przez integrację grup defaworyzowanych i stwarzanie dla nich miejsc pracy).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów

województw w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument z 2010 r. wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityki regionalnej określonym w powyższym dokumencie jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Niniejszy Program jest spójny z Celem 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”). W ramach tego celu zaplanowano pomoc polityki regionalnej w przewyżczeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie zlokalizowanych na obszarach charakteryzujących się najslabszymi wskaźnikami gospodarczymi, społecznymi instytucjonalnymi i wyposażenia infrastrukturalnego. Kierunki działań w ramach celu drugiego obejmują przede wszystkim wsparcie dla przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych i poprawy sytuacji mieszkańców tych obszarów w zakresie dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych mających pierwszorzędne znaczenie rozwojowe w obecnych warunkach społeczno-gospodarczych.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Dokument został przyjęty w 2011 r. w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania przestrzeni i określił zasady ładu przestrzennego w Polsce. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa.

Niniejszy Program wpisuje się swoimi założeniami w Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. W rozwinięciu tego celu wskazuje się, iż działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym

interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji. Przygotowanie lokalnych programów rewitalizacyjnych będzie warunkiem niezbędnym do prowadzenia działań inwestycyjnych przewidzianych w regionalnych strategiach rozwoju. Kompleksowe programy rewitalizacji powinny obejmować priorytety techniczne, przestrzenne, społeczne, kulturowe, gospodarcze i ekologiczne. Ich zakres, oprócz poprawy stanu budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

1. 2. Powiązanie z dokumentami regionalnymi i subregionalnymi

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+

Aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące priorytety Strategii, z którymi zgodność wykazuje niniejszy Program: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Realizacja niniejszego Programu zapewni wzrost aktywności w sferze gospodarczej, społecznej oraz materialno-przestrzennej, gdyż wpisuje się on swoją tematyką i założonymi celami w sposób bezpośredni w zidentyfikowane w ww. dokumencie kierunki rozwoju regionu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WK-P 2014-2020) jest przekształcenie województwa kujawsko-pomorskiego w konkurencyjny i innowacyjny region Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Biorąc pod uwagę kwestie analizowane w niniejszym miejscu, najistotniejszy jest społeczny aspekt rewitalizacji, dlatego punktem wyjścia dla programowania procesów rewitalizacyjnych w RPO WK-P 2014-2020 jest przede wszystkim zaplanowanie działań ukierunkowanych na zmniejszenie lub likwidację negatywnych zjawisk społecznych, występujących na danym obszarze, finansowanych ze środków EFS.

Niniejszy Program, ze względu na charakter Gminy Chocień (gmina wiejska), wpisuje się przede wszystkim w założenia Osi Priorytetowej 7. Działania realizowane w ramach osi mają przyczynić się do wzrostu aktywności społeczności lokalnej, czego efektem końcowym będzie ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach lokalnych. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (dalej: RLKS). Cel szczegółowy działania to ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. Ponadto niniejszy program wpisuje się w Oś Priorytetową 11, która skierowana jest na wsparcie realizacji instrumentu RLKS, który ułatwia społecznościom lokalnym inicjowanie i realizację działań rozwojowych w formule partycypacyjnej przy współdziałaniu mieszkańców, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i samorządów lokalnych. Cel szczegółowy działania to Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.

Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla Miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie 2020+

Analizowany dokument jest wyrazem nowego podejścia do programowania interwencji w ramach polityki spójności na lata 2014-2020 polegającego na szerokim uwzględnieniu

wymiaru terytorialnego, tj. odejściu od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz definiowania obszarów funkcjonalnych delimitowanych na podstawie ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności, przy udziale dedykowanego unijnego wsparcia. Takie podejście jest zgodne z aktualnymi Załoženiami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, w których Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wprowadził na poziomie miast regionalnych i subregionalnych nowy instrument, jakim jest Obszar Strategicznej Interwencji (OSI).

Gmina Chocień, w wyniku przeprowadzonej delimitacji została włączona do obszaru funkcjonalnego miasta Włocławek, stąd też ww. dokument będzie miał istotne znaczenie dla przeprowadzania na jej terytorium interwencji w ramach polityki terytorialnej w obowiązującej perspektywie finansowej UE.

Niniejszy Program wpisuje się w Cel rozwojowy 5. Podniesienie poziomu jakości życia. Poziom jakości życia zależy od wielu czynników. Wśród nich znajdują się m.in. materialne warunki życia, jakość dostępnych usług, jakość przestrzeni publicznej czy aktywność zawodowa. Kształtowanie przyjaznego otoczenia poprzez poprawę stanu i dostępności przestrzeni publicznych oraz jakości i funkcjonalności usług publicznych przyczyni się do stworzenia odpowiednich warunków do życia dla wszystkich mieszkańców, a w tym grup o szczególnych potrzebach - osób starszych, rodziców z dziećmi czy osób z niepełnosprawnościami. Opis w znacznej mierze dotyczy przestrzeni miejskiej, jednak wobec faktu, iż rewitalizacja może być obecnie prowadzona na obszarach wiejskich, należy go odpowiednio odnieść i do tych obszarów. Wskazane problemy i zaplanowana dla ich niwelacji interwencja ma w wielu aspektach charakter uniwersalny. Zjawisko degradacji infrastruktury, głównie niska jakość budynków połączona z ich niewłaściwą konserwacją, a także brak przestrzeni niezbędnej dla zaspokojenia zapotrzebowania społecznego na miejsca rekreacji i wypoczynku, w tym tereny zielone, wpływają na pogorszenia warunków życia mieszkańców nie tylko miast, ale i terenów wiejskich. Rewitalizacja fizyczna terenów, poprzez poprawę jakości obszarów, na których mieszkają najubożsi obywatele, może mieć znaczący wpływ na spójność społeczną. Wykorzystując potencjał poszczególnych miejscowości OSI Włocławka należy podjąć działania zmierzające do systematycznej poprawy jakości przestrzeni publicznej. Rewitalizacja infrastrukturalna miejskich przestrzeni publicznych połączona z aktywizacją społeczności lokalnej przyczyni się do podniesienia atrakcyjności obszaru oraz

podniesienia poziomu życia mieszkańców. Czynnikiem obniżającym poziom jakości życia może być wykluczenie społeczne bądź zagrożenie wykluczeniem społecznym. Na skutek często niezawinionych zdarzeń (np. starość, niepełnosprawność, utrata pracy), zarówno pojedyncze osoby jak i całe grupy mieszkańców mogą zostać dotknięte wykluczeniem społecznym negatywnie oddziaływującym na ich rozwój osobisty oraz najbliższe otoczenie. W celu przeciwdziałania tej sytuacji, należy podjąć szereg działań z zakresu rewitalizacji społeczno-gospodarczej, zmierzających do włączania wykluczonych grup mieszkańców oraz aktywizacji grup potencjalnie zagrożonych wykluczeniem.

W ramach analizowanego dokumentu przewidziano realizację szeregu przedsięwzięć, które wesprą rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Chocień i których efekty będą powiązane z kierunkami działań niniejszego Programu, np. budowa ścieżek pieszo-rowerowych i kanalizacji sanitarnej. Wspomnieć należy także o projektach, które będą wspierać rozwój kapitału ludzkiego gminy, jak np. „Kreatywny Chocień” i „Poprawa jakości usług edukacyjnych w przedszkolach na terenie gminy Chocień”. Ich rezultaty wpłyną na poprawę jakości życia, co pośrednio stworzy warunki dla zapewnienia aktywności społeczno-gospodarczej.

1. 3. Powiązanie z dokumentami lokalnymi

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020

Lokalna Strategia Rozwoju (dalej: LSR) jest dokumentem dla lokalnej społeczności, zrzeszającej mieszkańców aż trzynastu gmin, działających łącznie w ramach Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki (dalej: LGD).

Jedną z głównych cech odróżniających LSR od innych strategii jest to, że nie dotyczy ona całego spektrum rozwoju danego obszaru, lecz skupia się na określonych obszarach strategicznych, kluczowych z punktu widzenia lokalnych uwarunkowań i możliwości realizacji przedsięwzięć w ramach RPO WK-P i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (dalej: PROW). Przyjęte cele wynikają z problemów, jakie zostały zidentyfikowane na podstawie uspołecznionej diagnozy obszaru LGD i analizy SWOT, ważnych informacji dostarczyły też wyniki przeprowadzonego badania ankietowego. W efekcie wyznaczone kierunki rozwoju strategicznego wynikają z lokalnych uwarunkowań, a wizja rozwoju obszaru LGD jest wynikiem prac reprezentantów trzech sektorów: społecznego, publicznego

i gospodarczego, dzięki czemu stanowią porozumienie interesów całego społeczeństwa obszaru działania stowarzyszenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, stwierdzić należy, iż niniejszy Program wpisuje się w następujące cele strategiczne LSR:

- Cel ogólny 1: Wspieranie przedsiębiorczości oraz podniesienia kompetencji i aktywności zawodowej społeczności objętej LSR. Cel ten odnosi się do wzmocnienia i rozwoju kapitału społecznego oraz przedsiębiorczości na obszarze LGD, czego skutkiem będzie zmniejszenie bezrobocia. O znaczeniu tych działań świadczy fakt zdiagnozowania istotnych problemów w analizowanej sferze, o czym świadczą m. in.: niski wskaźnik przedsiębiorczości na terenie LGD, wysoki wskaźnik bezrobocia, niski poziom wykształcenia lokalnego społeczeństwa, wysokie ujemne saldo migracji, wysoki udział społeczeństwa rolniczego na terenie LGD i in. Znacząca część tych problemów występuje również na terenie Gminy Chocień, ze szczególną ich koncentracją w obszarze zdegradowanym. Cel dzieli się na następujące cele szczegółowe:

- 1.1 Wsparcie finansowe procesu powstawania firm oraz rozwoju istniejącej przedsiębiorczości na obszarze LGD (jego realizacja przełoży się na zmniejszenie wskaźnika bezrobocia na terenie LGD, gdyż uznano, że dzięki malowniczym krajobrazom, walorom przyrodniczym i kulturowym możliwe jest rozwinięcie usług okołoturystycznych w tym bazy noclegowej, gastronomicznej itp. Cel ten będzie zrealizowany także poprzez działania inwestycyjne podjęte przez osoby i firmy chcące rozpocząć działalność w kierunku nierolniczym);

- 1.2 Wzmocnienie szans na rynku pracy grup defaworyzowanych oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (co nastąpić ma poprzez działania z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej osób z grup defaworyzowanych oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z obszaru działania LGD np. poprzez tworzenie Centrów Integracji Społecznej. Miarą ich efektywności jest wzrost wiedzy i świadomości poprzez zapewnienie m. in. doradztwa zawodowego, treningu interpersonalnego, szkoleń komputerowych, treningu gospodarowania budżetem domowym, poradnictwa indywidualnego);

- Cel ogólny 2: Wzrost udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym i kulturalnym na obszarze LGD. Efektem podejmowanych w jego ramach działań ma być ożywienie społeczne na obszarach lokalnych - wzrost aktywności społeczności lokalnej, przede wszystkim

osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Cel dzieli się na następujące cele szczegółowe:

- 2.1 Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiający realizowanie aktywności społecznej mieszkańcom obszaru LSR (działania infrastrukturalne mają być uzupełnieniem działań na rzecz aktywizacji społeczeństwa na obszarze LSR poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób zamieszkujących obszary problemowe w życiu społecznym i gospodarczym, a ich miarą będzie liczba zrewitalizowanych obiektów służących społeczności lokalnej);

- 2.2 Tworzenie i rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej mieszkańców obszaru LSR (zaplanowane działania stanowią reakcję na wnioski z analizy SWOT, gdzie stwierdzono, że mieszkańcy nie mają poczucia tożsamości regionalnej, wykazując zbyt małą aktywność, mają małe możliwości radzenia sobie ze swoimi problemami, ponadto jest niewielka liczba animatorów społecznych, często wynikająca z braku warunków do ich naturalnego wykreowania. Miarą osiągnięcia tego celu będzie wzrost aktywności mieszkańców przejawiający się powstawaniem nowych organizacji społecznych, realizacja przez aktywne grupy mieszkańców własnych projektów i działań, liczba realizowanych szkoleń, konferencji, seminariów, wyjazdów studyjnych i konsultacji).

Zaplanowane do realizacji w niniejszym Programie przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne wpłyną bezpośrednio na osiągnięcie ww. celów LSR, co znajdzie swój wyraz w realizacji szeregu ww. wskaźników. Jest to związane także z chęcią wykorzystania środków w ramach Osi Priorytetowej 7, których dystrybucja następuje za pośrednictwem LGD.

Strategia rozwoju Gminy Choceń na lata 2003-2018

Celem tej strategii jest ustalenie konkretnych kierunków działań, dzięki którym władza lokalna będzie mogła racjonalnie zarządzać gminą, a dominujące miejsce w tym dokumencie zajmują przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie. Podstawą jest założenie maksymalnego wykorzystania własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych. Nakreślone w strategii rozwoju cele ukazują do jakiego przyszłego stanu gmina chce dążyć wykorzystując atuty i ograniczając negatywny wpływ barier rozwoju, w jaki sposób zamierza osiągnąć pożądaną stan oraz jaki potrzebny jest okres czasu do

zrealizowania zamierzeń. Podstawowym celem, który sformułowano w analizowanym dokumencie jest: Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Chocień.

Biorąc pod uwagę zakres działań objętych niniejszym Programem, uznać należy, że przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne wpisują się szczególnie w dwa cele strategiczne analizowanego dokumentu, a mianowicie:

- nr 3 Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy, gdzie ujęto następujące cele operacyjne: tworzenie prawa lokalnego sprzyjającego rozwojowi, powołanie instytucji zajmującej się sprawami rozwoju gospodarczego, uzyskanie pełnych parametrów infrastruktury technicznej, poprawa walorów środowiska przyrodniczego,
- nr 4 Podniesienie poziomu kultury społeczeństwa, gdzie ujęto następujące cele operacyjne: tworzenie warunków organizacyjnych dla działalności społecznej, stworzenie bazy lokalowej i materialnej, promocja kultury.

Wśród zadań, które wykazują bezpośrednią spójność z projektowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wskazać należy w szczególności:

- zadania na rzecz tworzenia prawa lokalnego sprzyjającego rozwojowi m. in.: stworzenie zachęt dla potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców poprzez wsparcie realizacji inwestycji ulgami podatkowymi, wsparcie dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia tworzące nowe miejsca pracy poprzez gwarancję udzielanych pożyczek, kredytów i dotacji;
- zadania na rzecz powołania instytucji zajmującej się sprawami rozwoju gospodarczego: pomoc doradczo-szkoleniowa dla producentów rolnych, wspieranie powstawania i funkcjonowania grup producenckich, promocja markowych, regionalnych produktów żywnościowych, propagowanie wdrażania nowoczesnych technik produkcji, wsparcie dla gospodarstw inwestujących w unowocześnianie produkcji rolnej i innej.;
- zadania na rzecz uzyskania pełnych parametrów infrastruktury technicznej m. in.: kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej na terenie wsi Chocień oraz terenach wiejskich o zwartej zabudowie, wspieranie i pomoc rolnikom w pozyskiwaniu środków finansowych na budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie, zorganizowanie sprawnego systemu wywozu ścieków socjalno-bytowych, przebudowa (poprawa parametrów technicznych) i utwardzanie oraz sukcesywna budowa dróg;
- zadania na rzecz poprawy walorów środowiska przyrodniczego: ochronę istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień, wprowadzenie systemu nagród i wyróżnień dla

mieszkańców gminy posiadających najbardziej zadbane i estetyczne zabudowania, edukację mieszkańców na temat znaczenia estetyki najbliższego otoczenia dla zdrowia psychicznego człowieka, ułatwienia podatkowe dla inwestorów realizujących obiekty o architekturze wzbogacającej walory estetyczno-krajobrazowe, modernizację kotłowni węglowych na inne nośniki energii cieplnej (gaz ziemny, olej opałowy, energia elektryczna);

- zadania na rzecz tworzenia warunków organizacyjnych dla działalności społecznej: powołanie pełnomocnika ds. organizacji społecznych, udostępnienie lokalnych mediów, inicjowanie spotkań założycielskich;

- zadania na rzecz stworzenia bazy lokalowej i materialnej: przydzielanie nowopowstającym organizacjom pomieszczeń znajdujących się w zasobach komunalnych, wspieranie w zakresie wyposażenia w niezbędne materiały i urządzenia biurowe, utworzenie gminnego funduszu na rzecz rozwoju kultury, szukanie sponsorów.

- w ramach zadań na rzecz promocji kultury: organizację gminnych imprez kulturalnych i innych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Chocień na lata 2016-2026

Ze względu na koncentrację niniejszego Programu na problemach sfery społecznej gminy, niezbędne jest uwzględnienie powiązań z wieloletnim dokumentem programowym, który powstał w celu zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W analizowanej strategii wskazano wiele obszarów problemowych, takich jak bezrobocie, występowanie uzależnień i przemocy w rodzinie, niezaspokojenie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, czy kwestie opiekuńczo-wychowawcze.

Przeprowadzona diagnoza społeczna, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie wizji rozwoju gminy w sferze rozwiązywania problemów społecznych, która brzmi następująco: Zapewnienie mieszkańcom Gminy Chocień jak najlepszych warunków życia. Tak sformułowana wizja pozostaje w spójności z wizją i celami niniejszego Programu, a ze względu na ukierunkowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na cele związane z aktywizacją społeczno-gospodarczą, niniejszy Program wpisuje się praktycznie w każdy z celów strategicznych określonych w ww. dokumencie, a mianowicie:

1. Przeciwdziałanie skutkom bezrobocia na terenie Gminy Chocień,
2. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Chocień,
3. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Chocień,
4. Wspieranie osób niepełnosprawnych,
5. Zapewnienie pomocy dla osób starszych i chorych,
6. Przeciwdziałanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków,
7. Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków,
8. Przeciwdziałanie bezdomności.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chocień

Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym z zakresu zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym, tj. stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnianie zadań własnych gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej. Zostało ono opracowane dla całego obszaru Gminy Chocień, która w granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię 9 987 ha i ma na celu określenie polityki przestrzennej samorządu lokalnego, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Podstawowe kierunki działań związane z rozwojem i kształtowaniem sieci osadniczej w gminie zakładają wzmocnienie jej potencjału, podniesienie jakości życia mieszkańców, wykorzystanie walorów turystycznych oraz ochronę dziedzictwa kulturowego. Z uwagi na fakt, iż jednym z wymiarów prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest sfera funkcjonalno-przestrzenna, uzasadnione jest wykazanie komplementarności niniejszego Programu z analizowanym Studium.

Przeprowadzona analiza powiązań obu dokumentów wykazała, że cele zawarte w niniejszym Programie pozostają w zbieżności ze Studium. Wizja rozwoju gminy po przeprowadzeniu na jej terenie procesu rewitalizacji zakłada ograniczenie udziału przestrzeni zdegradowanych i poprawę infrastruktury społeczno-gospodarczej (w tym zasobu mieszkaniowego) poprzez zapewnienie rozwoju i wykorzystaniu lokalnych zasobów i dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego. Przyjęte w Studium kierunki rozwoju przestrzennego prowadzą do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu. Studium dopuszcza

zaprojektowane w Programie działania odnoszące się do infrastruktury i przestrzeni (np. pod względem ich funkcji, zmian w przeznaczeniu).

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chocień

Plan wyznaczył kierunki działań dla gminy na lata 2014-2020 w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło, energię i gospodarka odpadami. Dokument wyznacza konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Plan jest ściśle związany z realizacją zapisów programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Analizowany Plan potwierdza potrzeby rewitalizacyjne w sferach środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej m.in. przez zmniejszenie emisyjności gospodarki, wzrost OZE i wymiany źródeł ciepła. Osiągnięcie założonych celów nastąpi poprzez działania przyjęte w niniejszym Programie, a mianowicie: kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i świetlic wiejskich.

Plan odnowy miejscowości Chocień

Chocień to jedna z trzech miejscowości tworzących obszar rewitalizacji, stąd analiza jej potencjału i wizja rozwoju ujęte w Planie powinny być wzięte pod uwagę przy programowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Plan dostarcza interesujących danych dla określenia potencjału miejscowości (tożsamej z sołectwem) Chocień jako centralnego ośrodka gminy, tj. wsi pełniącej istotne funkcje administracyjne, edukacyjne oraz usługowe. Zostały one – po zaktualizowaniu – wykorzystane do sporządzenia ogólnej diagnozy gminy.

Miejscowość Chocień znalazła się w ramach obszaru rewitalizacji i będą w niej realizowane zadania określone w niniejszym Programie. Zauważyć można spójność niniejszego Programu z celem ogólnym Planu, tj. Poprawa atrakcyjności miejscowości jako miejsca zamieszkania, zatrudnienia oraz spędzania czasu wolnego od pracy i nauki dla mieszkańców gminy i osób z zewnątrz. Wśród celów strategicznych znalazły się:

- Cel I Wieś o zrównoważonym rozwoju, Inwestycje, Poprawa infrastruktury społecznej w tym kulturalnej, rekreacyjno-sportowej i edukacyjnej;
- Cel II Aktywni i wykształceni mieszkańcy, Podniesienie poziomu edukacji i aktywności zawodowej mieszkańców w tym zapewnienie rozwoju lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- Cel III – Zintegrowane społeczeństwo, Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym.

Jak wynika z przytoczonych powyżej zapisów, cele strategiczne obu analizowanych dokumentów pozostają w korelacji, a często są tożsame, co sprzyja zapewnieniu komplementarności i spójności zaplanowanych w ramach obu dokumentów interwencji.

2. Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami

Celem uproszczonej diagnozy Gminy Chocień jest przedstawienie syntetycznej informacji o gminie oraz zidentyfikowanie najistotniejszych czynników determinujących jej rozwój. W analizie wykorzystano oficjalne dane – przede wszystkim dane statystyczne publikowane przez GUS (BDL oraz inne serwisy regionalne), uzupełniając zaprezentowano również dane i informacje ujęte w ewidencjach gminnych oraz zaczerpnięte z lokalnych dokumentów strategicznych. Z niewielkimi wyjątkami, dane odzwierciedlają stan na koniec 2016 r., przedstawiono także ich dynamikę za kilka ostatnich lat.

2.1. Położenie geograficzne, podział administracyjny i podstawowe informacje o gminie

Gmina Chocień położona jest w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie włocławskim. Gmina graniczy (zob. rys. 1) z gminą Włocławek (od północy), z gminą Kowal (od wschodu), z gminą Lubień Kujawski (od południowego – wschodu), z gminą Chodecz (od południa) oraz z gminami Boniewo i Lubraniec (od zachodu).

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Chocień w powiecie włocławskim

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Chocień Uchwała XXIII/179/17 Rady Gminy Chocień z dnia 20 marca 2017 r.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 99,87 km², co stanowi 6,77% powierzchni całego powiatu włocławskiego i 0,56% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego.

Siedzibą gminy jest wieś Chocień, natomiast jej podstawową funkcją jest rolnictwo. W wewnętrznym podziale administracyjnym gmina dzieli się na 28 jednostek sołeckich z 37 miejscowościami.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na Kujawach. Główną rzeką terenu gminy jest rzeka Lubieńka, przez teren gminy przepływa również rzeka Chodeczka. W Gminie Chocień lasy zajmują powierzchnię 180,47 ha i stanowią 1,8% powierzchni gminy. Największy kompleks leśny znajduje się we wschodniej części gminy, wokół jeziora Lutoborskiego. Drugim bardzo istotnym elementem szaty roślinnej gminy są dawne parki podworskie wraz z zespołami dworskimi z XVIII i XIX w.

Istotnym elementem dziedzictwa kulturowego gminy jest sześć zespołów dworskich wpisanych do rejestru zabytków. Ważnym czynnikiem turystyczno-rekreacyjnym są również malowniczo położone jeziora o łącznej powierzchni 358 ha. Największym z nich jest jezioro Borzymowskie zajmujące powierzchnię 209 ha. Poza tym na terenie gminy znajdują się jeziora Ługowskie, Krukowskie i Szczutkowskie, a także otoczone lasami jezioro Lutoborskie. Większa część terenów wokół jezior została przekształcona na działki rekreacyjno-turystyczne. W ten sposób gmina zyskała w kwestii przyszłościowego rozwoju turystycznego stwarzając warunki sprzyjające agroturystyce.

2.2. Sfera społeczna

W 2016 r.¹ gminę zamieszkiwało 8043 osób, w tym 4029 mężczyzn i 4014 kobiet (wg danych USC Gminy Chocień). Średnia gęstość zaludnienia wyniosła 80 osób na 1 km². W powiecie włocławskim na 1 km² przypada 59 osób, a w województwie 116 osób.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy w okresie 2012-2016, wg płci

Płeć	2012	2013	2014	2015	2016
mężczyźni	4 017	4 015	3 987	3 994	3995
kobiety	4 084	4 058	4 020	4 023	4014
ogółem	8 101	8 073	8 007	8 017	8009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS [<http://swaid.stat.gov.pl/>].

¹ O ile nie wskazano inaczej, dane dla poszczególnych lat odzwierciedlają stan na 31 grudnia.

Analizując procesy demograficzne w gminie stwierdzić należy, że w ostatnich latach systematycznie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym² (zob. tab. 2). Wartość wskaźnika udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem jest dość zróżnicowana w poszczególnych miejscowościach gminy, chociaż wyliczona dla gminy nie przekracza wartości analogicznego wskaźnika obliczonego dla powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (w 2016 r. wskaźnik ten dla gminy wyniósł 18,4%, podczas gdy w powiecie zanotowano 18,8%, a w regionie 19,8%).

Tabela 2. Liczba ludności gminy w latach 2012-2016, wg grup statystyczno-ekonomicznych

Grupa	2012	2013	2014	2015	2016
w wieku przedprodukcyjnym	1569	1540	1483	1450	1397
w wieku produkcyjnym	5152	5128	5110	5127	5139
w wieku poprodukcyjnym	1380	1405	1414	1450	1473

Źródło: jak tab. 1.

Istotnym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców gminy jest wartość udzielonej pomocy społecznej, a udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem między 2012-2015 wynosił wg GUS ponad 18% (zob. tab. 3).³ W 2015 r. samorząd Gminy Chocień wydatkował 6350,5 tys. zł na zadania związane z pomocą społeczną i pozostałe zadania, co stanowi 20,6% ogółu wydatków budżetu gminy. Jednostką budżetową świadczącą usługi w zakresie pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: GOPS) mieszczący się we wsi Chocień. Na terenie gminy zlokalizowana jest także placówka stacjonarnej pomocy społecznej - Dom Pomocy Społecznej w Wilkowiczkach, który posiada 89 miejsc natomiast obecnie obsługuje 86 pensjonariuszy.

² Zgodnie z definicją GUS, jest to przedział, którego dolną granicę stanowi wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat, dla kobiet - 60 lat. Por.: [<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/862.pojecie.html>].

³ Z danych GOPS za 2016 r. wynika, że na terenie gminy z pomocy społecznej korzystało 1353 osób, a udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności gminy ogółem wyniósł 16,77%. Ze względu na kwestie metodyczne, dane te mogą odbiegać od danych publikowanych przez GUS (które w momencie sporządzenia Programu nie były jeszcze dostępne za 2016 r.).

Tabela 3. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w okresie 2012-2016

Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	2012	2013	2014	2015	2016
	1396	1556	1539	1501	1353
Procentowy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do ludności ogółem gminy	17,23%	19,27%	19,22%	18,72%	16,77%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Choceniu.

Do innych problemów społecznych gminy należy zjawisko bezrobocia. Pomimo spadku liczby osób bezrobotnych zaobserwowanego w okresie 2012-2016 (zob. tab. 4), udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze gminy był w 2016 r. relatywnie wysoki i wynosił 16,6%. W analogicznym okresie w powiecie włocławskim zanotowano wskaźnik 14,3%, a w województwie kujawsko-pomorskim 6,1%.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie w latach 2012-2016

Liczba osób bezrobotnych	2012	2013	2014	2015	2016
mężczyźni	503	489	460	390	395
kobiety	515	553	559	523	440
ogółem	1056	1048	983	849	835

Źródło: jak tab. 1.

Brak jest podstaw by stwierdzić, iż na terenie gminy występuje niedobór podstawowych instytucji życia społecznego. Opiekę zdrowotną zapewniają trzy niepubliczne zakłady zdrowia, funkcjonują tu również dwie apteki i jeden punkt apteczny. W gminie funkcjonują szkoły oferujące kilka poziomów kształcenia, a mianowicie: trzy placówki odpowiedzialne za system kształcenia podstawowego; jedno gimnazjum odpowiedzialne za kształcenie ponadpodstawowe oraz trzy szkoły średnie. W trzech wsiach zlokalizowane są niepubliczne przedszkola, w tym w gminie funkcjonuje jeden punkt przedszkolny.

Najważniejszą instytucją, której obowiązkiem jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku na terenie Gminy Chocień jest Komisariat Policji we wsi Chocień. Liczba przestępstw

stwierdzonych w latach 2012-2014 nieznacznie się wahała i oscylowała wokół 130, po czym w 2015 r. wzrosła do 144, by w 2016 r. spaść do 111 (zob. tab. 5).

Tabela 5. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie gminy w latach 2012-2016

Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy	2012	2013	2014	2015	2016
	129	130	131	144	111

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (BDL).

Na terenie gminy działa wiele instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych zdolnych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (wśród tych ostatnich wymienić należy m. in. LGD, OSP, koła gospodyń wiejskich, organizacje harcerskie, łowieckie, kombatanckie, emerytów rencistów, Stowarzyszenie Dla Rozwoju Gminy Chocień i inne). Nie zawsze dysponują one jednak wystarczającymi zasobami (w szczególności infrastrukturą) by w pełni włączyć się w proces rewitalizacji.

2.3. Sfera gospodarcza

Na terenie Gminy Chocień według systemu REGON zarejestrowanych było w 2016 r. 467 podmiotów gospodarczych, z tego 452 stanowiły podmioty sektora prywatnego. Dominującą grupę podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa, brak przedsiębiorstw średnich i dużych.

Na obszarze Gminy Chocień wiodącą funkcję stanowi rolnictwo. Na koniec 2016 r. ogólna liczba gospodarstw rolnych wyniosła 1204, a ich łączna powierzchnia 8876,42 ha (wg danych Urzędu Gminy w Choceniu). Głównym czynnikiem warunkującym rozwój rolnictwa na terenie gminy są urodzajne gleby (przeważają gleby płowe i brunatne, w rejonie wsi Borzymowice i Siewiersk występują ziemie czarne i szare). Dzięki temu, wartość rolniczej produkcji towarowej na tle innych gmin wiejskich powiatu włocławskiego ziemskiego jest wysoka (i plasuje gminę w pierwszej trójce w każdej kategorii towarowej produkcji rolniczej). W strukturze zasiewów na terenie gminy dominuje uprawa zbóż, roślin pastewnych i przemysłowych.

Efektom zmian ekonomicznych i restrukturyzacji gospodarki są pustostany obiektów o różnych funkcjach. Wszystkie one mogą być docelowo zmodernizowane i wykorzystane

przez potencjalnych inwestorów dla uruchomienia działalności gospodarczej. W gminie brak jest infrastruktury i organizacji okołobiznesowych. Gmina posiada potencjał środowiskowy dla rozwoju turystyki i agroturystyki.

2.4. Sfera techniczna

Gmina Choceń wyposażona jest w wodociągi (w każdym punkcie gminy istnieje techniczna możliwość poboru wody z wodociągu publicznego), kanalizację sanitarną oraz posiada uregulowaną gospodarkę odpadami. Na terenie gminy znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków (z czego jedna w chwili obecnej jest niewykorzystywana). Jedynym ograniczeniem jest brak dostępu do gazu sieciowego.

2.5. Sfera środowiskowa

Stan środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia mieszkańców gminy, jednak istotnym zagrożeniem jest hałas i zanieczyszczenie powietrza powodowane przez nadmierny ruch samochodowy przy drodze wojewódzkiej 269 i drodze powiatowej 2909C. Innym problemem są tradycyjne źródła ciepła. Na terenie gminy nie ma zakładów produkcyjnych oraz nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, więc mieszkańcy zaopatrują się w ciepło ze źródeł indywidualnych (piece węglowe, miałowe, olejowe, kominki na drewno itp.), co powoduje powstawanie zjawiska niskiej emisji. Najgorsza sytuacja panuje od października do marca każdego roku. W związku z realizacją założeń Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Choceń przewiduje się stopniową wymianę źródeł ciepła na ekologiczne oraz zwiększenie udziału OZE na terenie całej gminy.

2.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przez teren Gminy Choceń przebiega droga wojewódzka nr 269 relacji Szczerkowo-Kowal oraz drogi powiatowe łączące Choceń z wojewódzkim układem komunikacyjnym oraz z siedzibami i miejscowościami gmin ościennych. W północno-wschodniej części gminy Choceń znajduje się fragment Autostrady A1 leżący w ciągu międzynarodowej trasy E75 w VI transeuropejskim korytarzu transportowym. Sieć dróg na terenie gminy oceniana jest jako wystarczająca, jednak w tej sferze zdiagnozować można istotne bariery rozwoju gminy, tj. brak zjazdu autostradowego i nierzadko brak skomunikowania terenów inwestycyjnych.

Przez swój wybitnie rolniczy charakter Gmina Chocień posiada w swojej przestrzeni dużą liczbę budynków, które są pozostałością po poprzednim systemie ekonomicznym. Po upadku tzw. PGR część budynków została przekształcona na cele mieszkaniowe, głównie są to budynki wielorodzinne. Na terenie całej gminy można wyróżnić skupiska takich budynków o złym stanie technicznym i estetycznym. Taka postać rzeczy wpływa negatywnie na wizerunek gminy jak również na postawy społeczne mieszkańców.

2.7. Wnioski

Sfera społeczna - na terenie gminy odnotowuje się wysoki poziom bezrobocia oraz odsetek ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej. Problemem wydaje się również zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym i stosunkowo duża przestępczość. Na terenie Gminy Chocień występują aktywne organizacje pozarządowe, jednak nie zawsze dysponują one wystarczającymi zasobami.

Sfera gospodarcza - gmina ma wybitnie rolniczy charakter. Istotnym walorem gminy jest potencjał turystyczno-rekreacyjny. Pomimo oferty terenów inwestycyjnych oraz występowania przestrzeni zdegradowanych mogących być przeznaczonych na cele aktywizacji gospodarczej, dotąd nie zanotowano w gminie efektywnych mechanizmów stymulujących powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, w tym gospodarstw agroturystycznych.

Sfera techniczna - na terenie gminy występuje uporządkowana sytuacja wodno-ściekowa i gospodarka odpadami. Problemem jest niewystarczająca liczba przydomowych oczyszczalni ścieków oraz brak gazu sieciowego.

Sfera środowiskowa - w gminie notuje się miejscowe przekroczenie norm jakości powietrza i nasilenie hałasu, występuje też zjawisko niskiej emisji wynikające z braku świadomości ekologicznej mieszkańców. Aktywizacja społeczeństwa poprzez zachęty w postaci wymiany źródeł ciepła może wpłynąć pozytywnie na rozwiązanie tego problemu.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna - istotnym problemem jest stan i estetyka budynków wielorodzinnych po byłych PGR-ach. Na terenie gminy występują przestrzenie zdegradowane. Barierami rozwoju są brak zjazdu autostradowego i skomunikowania terenów inwestycyjnych.

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Gmina Chocień jest gminą wiejską, delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji należało więc przeprowadzić wg metody opisanej w „Zasadach programowania ...” w podrozdziale 6.4.2. Delimitacja obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu. Zgodnie z nim, delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich odbywać się będzie poprzez wskazanie miejscowości/sołectw wykazujących stan kryzysowy (za obszar zdegradowany uważa się całą miejscowość/sołectwo, w której stwierdzono występowanie stanu kryzysowego), a wskazanie obszaru rewitalizacji będzie zależne od wybranego celu rewitalizacji.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona została z wykorzystaniem jak najbardziej aktualnych informacji (najczęściej – o ile nie zaznaczono inaczej - na dzień 31.12.2016 r.). Ze względu na brak dostępności na dzień sporządzenia analiz wszystkich niezbędnych danych statystycznych (np. Banku Danych Lokalnych GUS), a także wymaganą szczegółowość analiz (obszar mniejszy niż gmina), wystąpiła konieczność pozyskania danych z innych zasobów. Starano się by były to źródła wiarygodne, najczęściej publiczne (jak np. ewidencja ludności Urzędu Gminy w Choceniu oraz inne zasoby informacyjne gminy oraz instytucji lokalnych: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Choceniu, Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku, Posterunku Policji w Choceniu).

W pierwszej kolejności określono jednostki analizy – ze względu na znaczną ich liczbę oraz praktyczne kwestie dot. dostępności danych - zdecydowano się dokonać delimitacji w odniesieniu do sołectw zlokalizowanych na terenie gminy (zob. rys. 2). Analizie należało więc poddać 28 sołectw. Gdyby analizować miejscowości, jednostek analizy byłoby aż 37. Dodać należy, że w większości przypadków (17 na 28) sołectwo dokładnie odpowiada miejscowości. W dwóch przypadkach miejscowość odpowiada 2 sołectwom (miejscowość Wichrowice została podzielona na sołectwa Wichrowice I i Wichrowice II, a Czerniewice na sołectwa Czerniewice I i Czerniewice II). W podziale administracyjnym gminy występuje również 7 sołectw, które posiadają w swoich granicach kilka miejscowości, a mianowicie:

- sołectwo Borzymowice obejmuje miejscowości: Borzymowice, Szczytno i Zapust,
- sołectwo Grabówka obejmuje miejscowości: Grabówka, Gajówka i Stefanowo,

- sołectwo Nakonowo Stare obejmuje miejscowości: Nakonowo Stare, Lijewo i Łopatki,
- sołectwo Niemojewe obejmuje miejscowości: Niemojewe i Ługowiska,
- sołectwo Śmiłowice Pustki obejmuje miejscowości: Śmiłowice-Pustki i Filipki,
- sołectwo Wilkowiczki obejmuje miejscowości: Wilkowiczki i Księża Kępka,
- sołectwo Wola Nakonowska obejmuje miejscowości: Wola Nakonowska, Nowa Wola i Świerkowo.

Rysunek 2. Podział Gminy Chocień na sołectwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Choceniu.

Następnie, ze względu na wymóg zapewnienia, że interwencja w ramach procesu rewitalizacji będzie skoncentrowana na obszarze rewitalizacji o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy i objmie nie więcej niż 30% jej ludności - dla każdego sołectwa określono liczbę ludności i powierzchnię (zob. tab. 6).

Tabela 6. Podział Gminy Chocień na sołectwa, ich ludność i powierzchnia

Lp.	Sołectwo	Ludność (osoby)	Powierzchnia (ha)	Udział ludności sołectwa w całkowitej liczbie mieszkańców gminy	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy ogółem
1	Bodzanowo	89	245,66	1,10%	2,46%
2	Bodzanówek	165	309,68	2,05%	3,10%
3	Borzynie	253	463,48	3,14%	4,64%
4	Borzymowice	322	619,76	3,99%	6,21%
5	Chocień	1821	911,42	22,58%	9,13%
6	Grabówka	117	246,13	1,45%	2,46%
7	Czerniewice II	400	306,87	4,96%	3,07%
8	Czerniewice I	650	131,35	8,06%	1,32%
9	Janowo	177	267,33	2,19%	2,68%
10	Jarantowice	39	116,65	0,48%	1,17%
11	Krukowo	138	316,59	1,71%	3,17%
12	Kuźnice	210	408,04	2,60%	4,09%
13	Lutobórz	201	445,16	2,49%	4,46%
14	Nakonowo Stare	117	219,73	1,45%	2,20%
15	Niemojewo	205	474,65	2,54%	4,75%
16	Olganowo	235	397,43	2,91%	3,98%
17	Siewiersk	92	321,55	1,14%	3,22%
18	Skibice	155	270,99	1,92%	2,71%
19	Szatki	120	161,43	1,49%	1,62%
20	Szczutkowo	134	439,42	1,66%	4,40%
21	Śmiłowice	498	594,76	6,17%	5,96%
22	Śmiłowice Pustki	167	210,45	2,07%	2,11%
23	Wichrowice I	79	137,5	0,98%	1,38%
24	Wichrowice II	196	330,27	2,43%	3,31%
25	Wilkowice	572	442,02	7,09%	4,43%
26	Wilkowiczki	431	361,94	5,34%	3,62%
27	Wola Nakonowska	405	615,04	5,02%	6,16%
28	Ząbin	78	222,45	0,97%	2,23%
Gmina ogółem		8066	9987,75	100%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Choceniu i Starostwa Powiatowego we Włocławku.

Zgodnie z przywołanymi „Zasadami programowania...”, do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć sołectwa spełniające jednocześnie kryteria:

a) na ich terenie identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich, jednocześnie wskaźniki te przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,

b) na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane - gmina mogła również zaproponować inne kryterium reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (negatywne zjawisko), o których mowa przy definicji stanu kryzysowego.⁴

Analizie poddano całą gminę, a poniżej (zob. tab. 7) przedstawiono szczegółową analizę wskaźnikową w podziale na sołectwa. Dla poszczególnych sołectw posłużono się takimi samymi kryteriami (wskaźnikami) dla zdiagnozowania stanów kryzysowych. Do analizy sfery społecznej wybrano następujące wskaźniki:

- udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Ponadto, określono czy na terenie danego sołectwa występuje przestrzeń zdegradowana zdefiniowana zgodnie z przyjętymi zasadami i spełniająca pewne techniczne możliwości adaptacji na konkretne cele (społeczne i/lub gospodarcze).

Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego na terenie Gminy Chocień, wg sołectw

Lp.	Sołectwo	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Występowanie przestrzeni zdegradowanej na terenie sołectwa
1	Bodzanowo	16,36%	25,84%	NIE
2	Bodzanówek	17,12%	15,15%	NIE
3	Borzymie	19,76%	17,79%	TAK
4	Borzymowice	15,57%	23,91%	NIE
5	Chocień	17,34%	17,13%	TAK
6	Grabówka	10,81%	9,40%	NIE

⁴ Ze względu na specyfikę Gminy Chocień, tj. chociażby występowanie w przestrzeni gminy terenów po byłym PGR, wystąpienie przestrzeni definiowanych jako zdegradowane zostało uznane za odpowiedni indykator.

7	Czerniewice II	34,62%	15,38%	NIE
8	Czerniewice I	10,07%	16,25%	NIE
9	Janowo	13,93%	20,90%	NIE
10	Jarantowice	21,74%	51,28%	NIE
11	Krukowo	17,28%	17,39%	NIE
12	Kuźnice	12,88%	19,52%	NIE
13	Lutobórz	19,69%	20,40%	NIE
14	Nakonowo Stare	14,67%	26,50%	NIE
15	Niemojewo	14,75%	19,02%	NIE
16	Olganowo	14,72%	14,04%	NIE
17	Siewiersk	13,33%	10,87%	NIE
18	Skibice	14,29%	13,55%	NIE
19	Szatki	6,58%	10,00%	NIE
20	Szczutkowo	19,05%	25,37%	TAK
21	Śmiłowice	17,68%	19,48%	NIE
22	Śmiłowice Pustki	11,00%	6,59%	NIE
23	Wichrowice I	22,73%	14,63%	NIE
24	Wichrowice II	15,20%	15,03%	NIE
25	Wilkowice	15,30%	16,26%	NIE
26	Wilkowiczki	10,85%	11,60%	NIE
27	Wola Nakonowska	11,90%	14,81%	NIE
28	Ząbin	22,45%	20,51%	NIE
Średnia dla gminy		16,10%	16,77%	nd.

Uwaga: kolorem pomarańczowym oznaczono wartości wskaźników gorsze od średniej dla gminy oraz fakt wystąpienia przestrzeni zdegradowanej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy w Choceniu.

W powyższej tabeli ujęto wystąpienie na terenie 3 sołectw przestrzeni zdegradowanych (zgodnie z definicją ujętą w „Zasadach regionalnych ...”). Po odpowiedniej modernizacji, przynajmniej niektóre z nich mogłyby posłużyć realizacji przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych w okresie wdrażania niniejszego Programu. Na terenie sołectwa Borzymie za przestrzeń zdegradowaną uznano niewykorzystywane obecnie budynki byłej krochmalni, tj. zakładu przemysłu rolno-spożywczego, który przerabiał surowiec (rośliny bogate w skrobię) na produkt - mączkę skrobiową (zwaną potocznie krochmalem). W związku z tym, że na terenie sołectwa Borzymie zlokalizowane jest jezioro Borzymowskie, a budynki po krochmalni sąsiadują z jeziorem, mogłyby zostać wykorzystane np. do utworzenia gospodarstwa agroturystycznego, hotelu wraz z salą weselną, czy muzeum. W Choceniu przestrzeń

zdegradowaną stanowią obiekty byłej cukrowni, a także zakładu roszarni lnu i konopi, w którym obrabiano źdźbła słomy w procesie pozyskiwania włókna z roślin włóknistych. Lokalizacja w centrum wsi Chocień daje możliwość na przekształcenie tej przestrzeni i wykorzystania jej na nowe cele, które będą miały znaczący wpływ na rozwój obszaru rewitalizacji, jak również całej gminy. Budynki mogą być wykorzystane do utworzenia gminnego inkubatora przedsiębiorczości, czy przestrzeni biurowych w nowotworzonym w Choceniu centrum usługowo-handlowym. W sołectwie Szczutkowo za przestrzeń zdegradowaną uznano plażę nad jeziorem Szczutkowskim wraz z przyległymi do niej budynkami. Teren plaży stanowił część gospodarstwa sadowniczego (wraz z całą infrastrukturą), które zbankrutowało. Teren trafił w ręce nowych właścicieli, którzy następnie przekształcili go w strefę turystyczną z działkami rekreacyjnymi. Utworzono plażę wraz z kompletną infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną. Duża skala przedsięwzięcia polegającego na zagospodarowaniu terenu i budynków spowodowało przeinwestowanie i w konsekwencji bankructwo. Teren ulegał stopniowej degradacji i dewastacji. Obecnie stanowi własność gminną i wymaga natychmiastowej interwencji. Przestrzeń zdegradowana w sołectwie Szczutkowo może zostać wykorzystana do utworzenia m.in. gospodarstwa agroturystycznego, terenu rekreacyjnego, czy pod działalność organizacji pozarządowych (harcerze, koła gospodyń wiejskich itp.).

Przestrzenie zdegradowane stanowią obszary, które ze względu na możliwość ich adaptacji na cele aktywizacji społeczno-gospodarczej (co dotyczy w okresie realizacji niniejszego Programu znaczącej ich części) mogą odegrać istotną rolę w procesie rewitalizacji prowadzonej na terenie Gminy Chocień (zapewnić może infrastrukturę dla realizacji istotnych pod względem społecznym i gospodarczym działań o charakterze „miękkim”). Przywrócenie lub zmiana pełnionych przez te obiekty funkcji wiąże się także ze znaczącą poprawą estetyki przestrzeni (głównie publicznych) w gminie, co jest szczególnie istotne w przypadku Chocenia, gdyż miejscowość ta pełni funkcje centralne w gminie, stanowi wizytówkę gminy (np. w odniesieniu do potencjalnych inwestorów czy turystów). Poniżej zamieszczono dokumentację fotograficzną (rys. 3-5) przedstawiającą przestrzeń zdegradowaną ujętą w tab. 7.

Rysunek 3. Widok budynków byłej krochmalni na terenie sołectwa Borzymie

Źródło: fot. Szymon Bełkowski.

Rysunek 4. Widok budynków byłej cukrowni na terenie sołectwa Chocień

Źródło: fot. Kamil Klejba.

Rysunek 5. Widok budynków zlokalizowanych na terenie sołectwa Szczutkowo

Źródło: fot. Kamil Klejba.

Wracając do danych ujętych w tab. 7, stwierdzić należy, że warunek wykazania co najmniej 2 problemów społecznych wg analizowanych kryteriów spełniło 9 sołectw (Bodzanowo, Borzymie, Chocień, Jarantowice, Krukowo, Lutobórz, Szczutkowo, Śmiłowice i Ząbin). Do obszaru zdegradowanego zaliczono jednak te sołectwa, które charakteryzowały się nie tylko co najmniej dwoma wartościami analizowanych wskaźników społecznych na poziomie mniej korzystnym od średniej ich wartości dla gminy, ale jednocześnie na ich terenie zdiagnozowano wystąpienie przestrzeni zdegradowanych. Warunki te łącznie spełniły jedynie trzy sołectwa: Borzymie, Chocień, Szczutkowo.

W związku z powyższym, za obszar zdegradowany w Gminie Chocień uznano sołectwa: Chocień, Borzymie, Szczutkowo (zob. rys. 6). We wszystkich trzech przypadkach sołectwo odpowiada miejscowości o tej samej nazwie.

Rysunek 6. Zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego w Gminie Chocień

Zródło: opracowanie własne.

4. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Jak już stwierdzono powyżej, trzy sołectwa z terenu Gminy Chocień – Borzymie, Chocień i Szczutkowo, spełniły warunki ich zaliczenia do obszaru zdegradowanego.

Ze względu na brak występowania znaczących pod względem powierzchniowym obszarów, na których rzeczywista rewitalizacja nie byłaby prowadzona (kompleksy leśne czy rolne), nie uznano za uzasadnione zawężanie obszaru rewitalizacji w stosunku do wcześniej wyznaczonego obszaru zdegradowanego. Stwierdzić należy dodatkowo, że wyłączenie jakichś obszarów byłoby dość trudne ze względu na rozmieszczenie skupisk ludzkich i charakter sołectw (miejscowości) konstytuujących obszar rewitalizacji. Sołectwo Borzymie ma charakter prawie wyłącznie rolniczy, nie można wyróżnić zwartej zabudowy, cechuje je duże rozproszenie budynków i gospodarstw domowych, co nie pozwala na wyłączenie żadnych terenów z obszaru rewitalizacji. W sołectwie Chocień występuje ścisła zabudowa charakterystyczna dla miejscowości tego typu, gdzie brak rozproszenia w centrum wsi. Nieco większe – lecz nieregularne rozproszenie budynków występuje w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części sołectwa. Ponadto, w północnej części sołectwa zlokalizowane są tereny inwestycyjne Gminy Chocień, które są szansą na rozwój społeczno-gospodarczy gminy, co przesądza o tym, że tereny te powinny zostać zaliczone do obszaru rewitalizacji. Sołectwo Szczutkowo cechuje bardziej rozproszona zabudowa, a w południowej części znajduje się większy kompleks leśny. Jednak w związku z specyfiką niektórych zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (wsparcie inicjatyw organizacji harcerskich, czy chęć zapewnienia wsparcia na rzecz rozwoju podmiotów agroturystycznych funkcjonujących w oparciu o walory przyrodnicze), kompleks leśny sołectwa Szczutkowo potencjalnie może zostać wykorzystany na działania związane z rewitalizacją.

W związku z tym uznano iż, do powierzchni obszaru rewitalizacji należałoby zaliczyć całą powierzchnię obszaru zdegradowanego. W następnym etapie należy jedynie zweryfikować, czy tak wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza opisanych już powyżej limitów koncentracji dotyczących powierzchni i liczby ludności. Tab. 8 przedstawia wartości danych dotyczących powierzchni i ludności obszaru zdegradowanego.

Tabela 8. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji Gminy Chocień

Sołectwo	Ludność (osoby)	Powierzchnia (ha)
Borzymie	253	463,48
Chocień	1821	911,42
Szczutkowo	134	439,42
Ogółem dla 3 ww. sołectw	2208	1814,32
Ogółem gmina	8066	9987,75
WERYFIKACJA LIMITÓW	27,37% < 30%	18,16% < 20%

Źródło: jak tab. 6.

Reasumując, powierzchnia 3 analizowanych sołectw wynosi 1814,32 ha, co stanowi 18,16% powierzchni gminy, a zamieszkuje go 2208 mieszkańców, co stanowi 27,37% ogółu ludności w gminie. Uznać więc należy za dopuszczalne by cały obszar zdegradowany został uznany za obszar rewitalizacji. W konsekwencji, granice obu obszarów są tożsame i pokrywają się z granicami administracyjnymi sołectw (zob. rys. 7).

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji na tle wszystkich sołectw Gminy Chocień

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim etapem delimitacji obszaru rewitalizacji jest wybór celu/celów rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Ze względu na fakt zastosowania analogicznych wskaźników dla określenia wystąpienia stanu kryzysowego (co świadczy o zbieżności problemów na terenie poszczególnych sołectw) oraz ich bliskość geograficzną uznać należy, iż cel rewitalizacji dla całego obszaru rewitalizacji będzie tożsamy. Pomimo wystąpienia na obszarze rewitalizacji przestrzeni zdegradowanych, które mogą być przekształcone na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej, cele określone w „Zasadach programowania...” jako A i B uznać należy za adekwatne jedynie częściowo (ze względów finansowych lub formalnych, np. własnościowych, nie wszystkie przestrzenie zdegradowane realnie będą mogły być przekształcone w okresie realizacji niniejszego Programu). Za najbardziej odpowiedni cel należy przyjąć Cel rewitalizacji D, tj. zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej. W odniesieniu do wszystkich sołectw (miejscowości) wyznaczonego w Gminie Chocień obszaru rewitalizacji wykazano wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, a lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących przez sektor NGO (organizacje harcerskie, OSP, KGW, lokalne stowarzyszenia oraz LGD).

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Celem analiz w niniejszym miejscu jest rozwinięcie i dokładne scharakteryzowanie problemów, na podstawie których dokonano delimitacji obszaru rewitalizacji. Przedstawione zostaną zagadnienia, które przyjmują na danym obszarze cechy kryzysowe lub są z nimi powiązane. Wśród danych dodatkowych (w porównaniu z przedstawionymi już w ramach analizy wskaźnikowej) przeanalizowano (zasygnalizowane już w ogólnej analizie) problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa czy dane dot. poziomu przedsiębiorczości. Ponadto, wskazane zostaną potrzeby rewitalizacyjne oraz lokalne potencjały umożliwiające osiągnięcie założonych celów.

Analiza została podzielona na 3 sołectwa tworzące obszar rewitalizacji Gminy Chocień. O ile nie zaznaczono inaczej, dane statystyczne odzwierciedlają stan na 31.12.2016 r. Ze względu na poziom analizy (sołectwa), źródłem tak szczegółowych danych są lokalne zasoby – Urzędu Gminy w Choceniu i jednostek mu podległych oraz dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku i Posterunku Policji w Choceniu.

5.1. Sołectwo Borzymie

Położenie geograficzne i podstawowe informacje

Sołectwo Borzymie położone jest w południowej części Gminy Chocień. Powierzchnia sołectwa wynosi 463,48 ha. Sołectwo graniczy od północnego-zachodu z sołectwem Borzymowice, od północo-wschodniego z sołectwem Chocień, od zachodu z sołectwem Janowo, a od południowo-zachodniego z sołectwem Niemojewo. Przez teren Borzymia przebiega droga powiatowa 2931C jako główna arteria sołectwa.

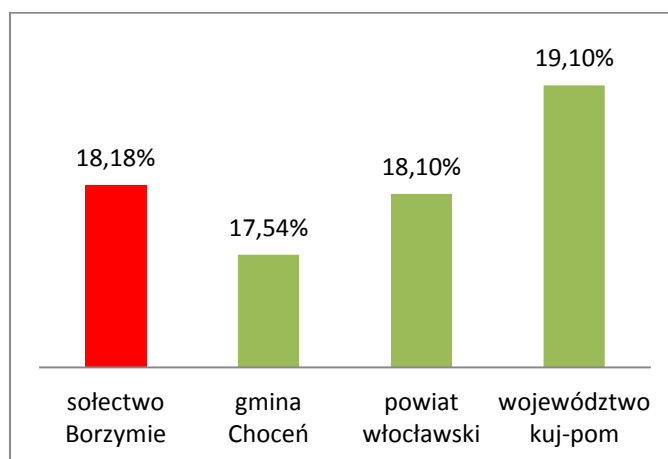
Sfera społeczna

Sołectwo w 2016 r. zamieszkiwało 253 osób, a struktura ludności przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym: 40 osób,
- ludność w wieku produkcyjnym: 167 osób,

- ludność w wieku poprodukcyjnym: 46 osób.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa wyniósł w 2016 r. 18,18% (por. wykres 1) i był wyższy niż wskaźnik dla gminy (17,54%) i wskaźnik dla powiatu włocławskiego (18,10%), lecz niższy dla województwa kujawsko-pomorskiego (19,10%).

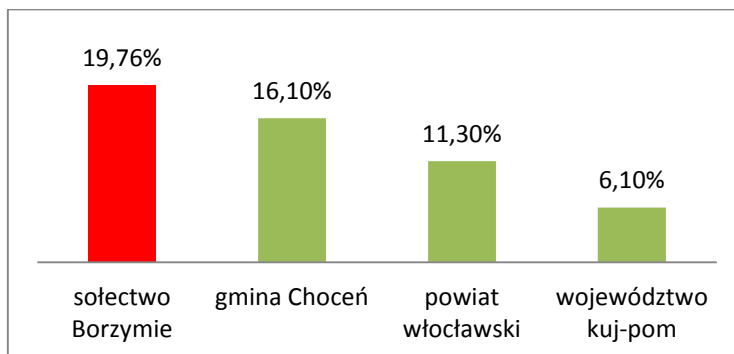
Wykres 1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz ewidencji ludności Urzędu Gminy w Choceniu

Wartość analizowanego wskaźnika wskazuje na problem związany ze starzeniem się społeczeństwa sołectwa Borzymie, w związku z czym konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób starszych. Dodatkowo, stwierdzić należy że na terenie samego Borzymia nie ma instytucji, czy organizacji porządku publicznego, która zapewniałaby opiekę nad osobami starszymi oraz zdolnych zająć się aktywizacją społeczną.

W 2016 r. na obszarze analizowanego sołectwa liczba bezrobotnych wynosiła 33 osób. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym sołectwa kształtował się na poziomie 19,76% i był wyższy niż wskaźnik dla gminy (zob. wykres 2). Przedmiotowy wskaźnik był również wyższy niż wskaźnik obliczony dla powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

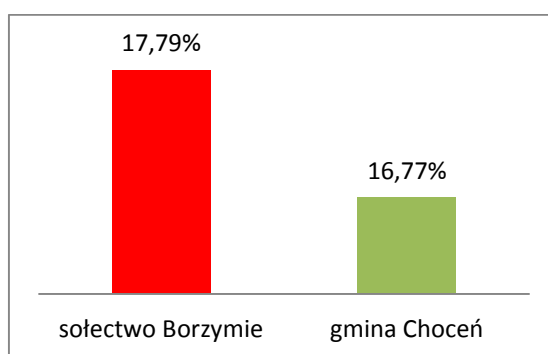

Wykres 2. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy we Włocławku oraz BDL GUS

Wybitnie rolniczy charakter i niezbyt rozwinięta gospodarka sołectwa nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej liczby miejsc pracy dla mieszkańców.

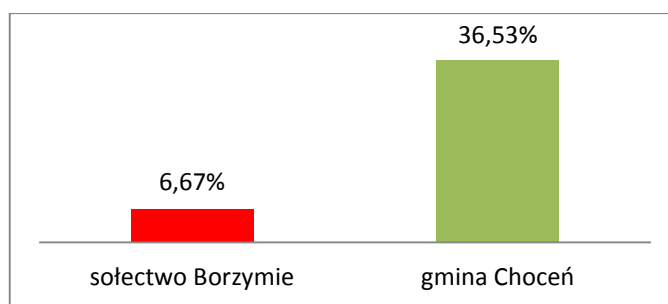
Bezrobocie jest zapewne jedną z istotniejszych przyczyn wysokiego uzależnienia mieszkańców sołectwa od pomocy społecznej. W 2016 r. na obszarze sołectwa liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 45 osób. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności sołectwa ogółem kształtował się na poziomie 17,79% i był wyższy niż analogiczny wskaźnik dla gminy (zob. wykres 3).

Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Choceniu

Nad bezpieczeństwem na terenie sołectwa Chocień dbają funkcjonariusze Posterunku Policji w Choceniu. Posterunek Policji podejmuje interwencję w środowisku, w którym występuje taka konieczność. Na terenie sołectwa liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze wyniosła 5. Jak wynika z danych wykresu 4, w sołectwie Borzymie nie zdiagnozowano problemu związanego z zakłócaniem miru domowego i porządku publicznego występującego w stopniu ponadprzeciętnym w odniesieniu do gminy.

Wykres 4. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Choceniu

Na terenie sołectwa brak instytucji kultury czy nawet szkół, które pełnić mogłyby funkcje aktywizacji społecznej. Powoduje występowanie widocznych różnic w rozwoju Borzymia, nawet w porównaniu do innych sołectw obszaru rewitalizacji. Na terenie sołectwa nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe. Jedyнным elementem, który pozwala integrować lokalne społeczeństwo jest boisko sportowe wraz z placem zabaw.

Sfera gospodarcza

Sołectwo Borzymie cechuje wybitnie rolniczy charakter. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo, ale również – co wynika także z wyżej przedstawionych danych - zasiłki z pomocy społecznej i zasiłki dla bezrobotnych. Przeważająca część ludności sołectwa jeśli pracuje to pracuje poza miejscem zamieszkania. Borzymie cechuje rozproszona zabudowa

z małą liczbą podmiotów gospodarczych (liczba podmiotów gospodarczych znajdujących się w bazie CEIDG dla tego sołectwa w 2016 r. wyniosła jedynie 3).

Sfera techniczna

Cześć sołectwa Borzymie podłączona jest do gminnej sieci kanalizacyjnej, a ścieki odprowadzone są do oczyszczalni ścieków w Choceniu. Jednakże poprzez dużą skalę rozproszenia zabudowy budowa sieci kanalizacyjnej dla całego sołectwa nie jest ekonomicznie zasadna. Mieszkańcy do oczyszczania ścieków komunalnych wykorzystują przydomowe oczyszczalnie ścieków, jak również zbiorniki bezodpływowe.

Podobnie jak w przypadku całej gminy uporządkowana jest gospodarka odpadami.

Strefa środowiskowa

Na terenie Borzymia brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Największym problemem wydaje się zanieczyszczenie powietrza oraz niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Największym emitentem zanieczyszczeń jest ruch drogowy zlokalizowany wzdłuż drogi powiatowej 2931C, jak również indywidualne źródła ciepła (piece na paliwa stałe w tym węgiel, miał, koks, drewno). Na obszarze rewitalizowanym nie ma zakładów produkcyjnych emitujących zanieczyszczenia. Wszystkie zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska wynikają wyłącznie z działalności rolniczej. Na badanym terenie nie występują formy ochrony przyrody.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przez teren sołectwa przebiega droga powiatowa 2931C, która w 2016 r. została wyremontowana i spełnia wszystkie normy dla dróg powiatowych. Stan techniczny dróg na terenie Borzymia jest dobry. Przez teren sołectwa kursują autobusy z Boniewa do Włocławka. Trasa obsługiwana jest przez Kujawsko - Pomorski Transport Osobowy S.A.

Powyżej, w rozdziale poświęconym delimitacji obszaru zdegradowanego, opisano już częściowo (wraz z dokumentacją fotograficzną) przestrzeń zdegradowaną występującą na terenie sołectwa Borzymie. Przestrzeń zdegradowaną stanowią budynki byłej krochmalni. Jest to kompleks trzech budynków. Jeden z nich jest dwukondygnacyjny, pozostałe są

jednokondygnacyjne. Powierzchnia użytkowa budynków wynosi ok. 2 tys. m². W największym z nich występują otwarte przestrzenie. Mniejsze budynki stanowiły pomieszczenia administracyjne krochmalni. Obecnie budynki stanowią własność prywatną. Wokół przestrzeni zdegradowanej istnieją budynki, które związane były z działalnością zakładu. Część z nich przekształcono na lokale mieszkalne. Stan samych budynków krochmalni i otoczenia wymaga natychmiastowej interwencji i potencjalnie stanowi przestrzeń, która może być przekształcona na cele aktywizacji społecznej lub gospodarczej.

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chocień, na terenie sołectwa Borzymie wyróżniono następujące różne strefy polityki przestrzennej. Sołectwo Borzymie cechuje duże rozproszenie zabudowy zagrodowej i zgodnie ze studium w przeważającej części sołectwa występuje strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczonej symbolem (R). W północnej części obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacyjno-usługową (UT) z możliwością zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Teren przestrzeni zdegradowanej zgodnie ze studium przeznaczony jest pod strefę produkcyjno-składową (P).

5.2. Sołectwo Chocień

Położenie geograficzne i podstawowe informacje

Sołectwo Chocień jest położone w centralnej części Gminy Chocień. Powierzchnia sołectwa wynosi 911,42 ha. Sołectwo graniczy od północy z sołectwami Krukowo, Jarantowice, Śmiłowice i Wilkowice, od wschodu z sołectwami Wilkowiczki, Szczutkowo i Ząbin, od zachodu z sołectwami Siewiersk, Borzymowice, od południa z sołectwami Borzymie i Janowo. Przez Chocień biegnie droga wojewódzka nr 269 Szczerkowo-Kowal. Sołectwo ma stosunkowo dobre połączenie komunikacyjne z Włocławkiem, Chodczem, czy Kowalem. W swoich granicach posiada dostęp do jeziora Borzymowskiego, na którym zlokalizowane jest gminne kąpielisko.

We wsi Chocień zlokalizowane są najważniejsze instytucje gminy. Wzdłuż najważniejszej ulicy tj. Sikorskiego mają swoją siedzibę m.in. Urząd Gminy, Oddział Banku Spółdzielczego w Kowalu, Posterunek Policji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Pocztowy, szkoły (podstawowa, zawodowa, gimnazjum i liceum) oraz Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na ulicach prostopadłych do ulicy Sikorskiego zlokalizowane są: Chocieńskie

Centrum Kultury-Biblioteka, OSP Chocień i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Ulica Sikorskiego we wsi Chocień stanowi swoiste centrum usługowo-handlowe z placem targowym, zakładami usługowymi oraz licznymi sklepami. Pozostała część miejscowości charakteryzuje się zabudową z domkami jednorodzinnymi.

Na terenie miejscowości znajduje się także stacja paliw oraz dwa punkty naprawy pojazdów, cztery salony fryzjerskie, pub, dwa miejsca z salami bankietowymi. Gmina Chocień świadczy usługi komunalne w zakresie gospodarki ściekami oraz usługi dla mieszkańców gminy. Mieszkańcy korzystają z opieki zdrowotnej świadczonej przez dwie przychodnie lekarskie. Mogą również liczyć na doraźne badania specjalistyczne wykonywane podczas prowadzonych akcji profilaktycznych. W Choceniu ma swoją praktykę lekarz stomatolog. Dwie apteki zaopatrują mieszkańców Chocenia oraz przyległych miejscowości w leki. W Choceniu znajdują się również dwa gabinety weterynaryjne.

Miejscowość Chocień jest głównym ośrodkiem edukacyjnym w gminie. Dojazd do wszystkich szkół mieszczących się w Choceniu jest zapewniony poprzez uruchomiony bezpłatny transport autobusów szkolnych. Mieszkańcy Chocenia i okolic mają możliwość umieszczenia swoich najmłodszych dzieci w Przedszkolu Niepublicznym (obecnie, tj. w 2017 r. do przedszkola uczęszcza 109 dzieci, co oznacza wzrost w stosunku do 2009 r. o 68%). W Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Choceniu uczy się obecnie 488 uczniów. W 1999 r. powstało Gimnazjum im. Jana Pawła II w Choceniu, którego nowoczesny budynek został oddany do użytku w 2002 r., a obecnie w związku z reformą oświaty włączone zostało w strukturę szkoły podstawowej. Obiekt wyposażono w stołówkę a w 2009 r. oddano do użytku salę sportową, który to obiekt wzbogacił ofertę kulturalno-oświatową Chocenia. Obiekt przystosowany jest do rozgrywania gier zespołowych na poziomie krajowym, posiada szatnie dla 100 osób oraz widownię mieszczącą 254 osób. W tym samym budynku, funkcjonuje Zasadnicza Szkoła Zawodowa im. Adama Mickiewicza oraz Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Liceum i szkoła zawodowa prowadzone są przez Towarzystwo Kultury, Edukacji i Promocji Gminy Chocień. W roku szkolnym 2016/2017 w liceum uczyło się 51 uczniów, do szkoły zawodowej uczęszczało 107 uczniów, a do liceum zaocznego 52 dorosłych. Przy szkołach dokonano modernizacji boisk sportowo-rekreacyjnych. Modernizacja polegała na budowie boisk sportowych do piłki nożnej, siatkowej, ręcznej i koszykówki, wykonaniu i zamontowaniu estrady oraz oświetlenia estrady,

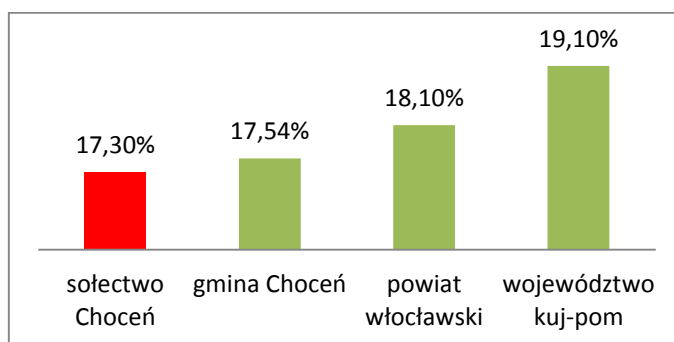
oznakowaniu boiska, wykonaniu chodnika z kostki brukowej betonowej, ogrodzenia z siatki oraz trawników dywanowych. Dzięki temu na tym terenie istnieje możliwość organizowania różnego rodzaju imprez gminnych, jak np. dożynki, festyny. Zmodernizowane boiska są dostępne nie tylko dla dzieci i młodzieży uczęszczających do tutejszego gimnazjum, ale dla wszystkich chętnych. Na terenie Chocenia działa Klub sportowy „Unia Chocień”. Organizowana jest Chocieńska Liga Tenisa Stołowego, której głównym celem jest popularyzacja gry w tenisa stołowego, który od dawna jest jedną z dyscyplin wiodących na terenie gminy.

Sfera społeczna

W 2016 r. sołectwo zamieszkiwało 1821 osób, struktura ludności przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym: 370 osób,
- ludność w wieku produkcyjnym: 1136 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym: 315 osób.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa wynosi 17,30% i jest nieznacznie niższy niż wskaźnik dla gminy – 17,54% (zob. wykres 5).

Wykres 5. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: jak wykres 1.

Wartość analizowanego wskaźnika nie wskazuje na znaczne nasilenie problemu demograficznego związanego ze starzeniem się społeczeństwa, jednak należy zauważyć, że niewiele odbiega od średniej dla gminy. Skala problemu na razie wydaje się niewielka, ale nie

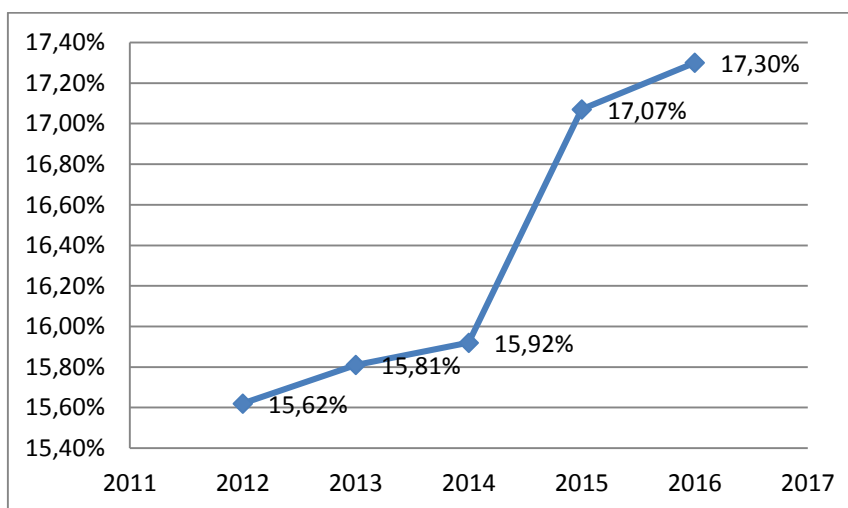
wolno jej pomijać. Dlatego wykonano dodatkową analizę, aby sprawdzić i potwierdzić, że w sołectwie Chocień następuje zwiększaniu się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w kolejnych latach (zob. tab. 9)

Tabela 9. Udział osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby ludności w sołectwie Chocień w latach 2012-2016.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwie Chocień	270	275	279	303	315
Liczba mieszkańców gminy	1729	1739	1753	1775	1821
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	15,62%	15,81%	15,92%	17,07%	17,30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Choceniu.

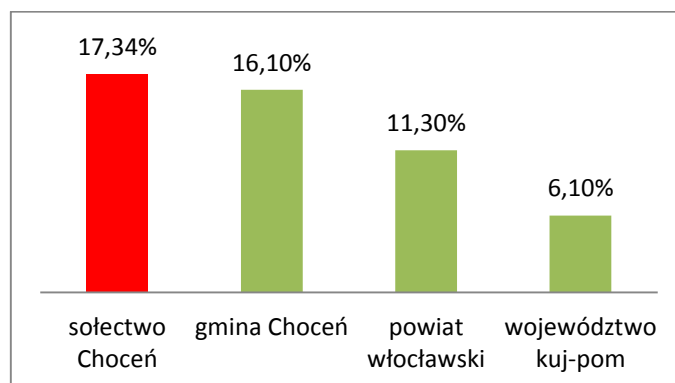
Z powyżej przedstawionych danych wynika (zob. również wykres 6), że mimo nie przekroczenia na koniec 2016 r. średniej dla gminy (17,54%), w analizowanym sołectwie rośnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. Oznacza to, że w Choceniu problem starzenia się społeczeństwa pogłębia się z każdym rokiem.

Wykres 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Choceniu.

W 2016 r. na obszarze sołectwa liczba bezrobotnych wynosiła 197 osób. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym sołectwa kształtował się na poziomie 17,34% i był wyższy niż wskaźnik dla gminy. Przedmiotowy wskaźnik był wyższy dla powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (zob. wykres 7).

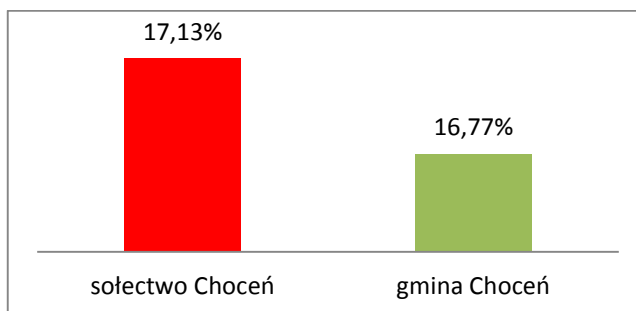
Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: jak wykres 2.

Jak wynika z przedstawionych danych, bezrobocie jest istotnym problemem sołectwa Chocień. Lokalizacja wielu instytucji czy podmiotów gospodarczych nie skutkuje rozwiązaniem problemu. Szansą na zmniejszenie poziomu bezrobocia w Choceniu mogą być działania na rzecz pozyskania inwestorów (co jest istotne w kontekście zlokalizowanych w sołectwie terenów inwestycyjnych, ale także przestrzeni zdegradowanych, które mogą być przeznaczone na cele związane z aktywizacją gospodarczą), doksztalcanie społeczeństwa i podnoszenie kwalifikacji przez organizowanie kursów i szkoleń.

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie gminy jest zlokalizowany w miejscowości Chocień, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy. W 2016 r. na obszarze sołectwa liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 312 osób. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności sołectwa ogółem kształtował się na poziomie 17,13% i był wyższy niż analogiczny wskaźnik dla gminy – 16,77% (zob. wykres 8).

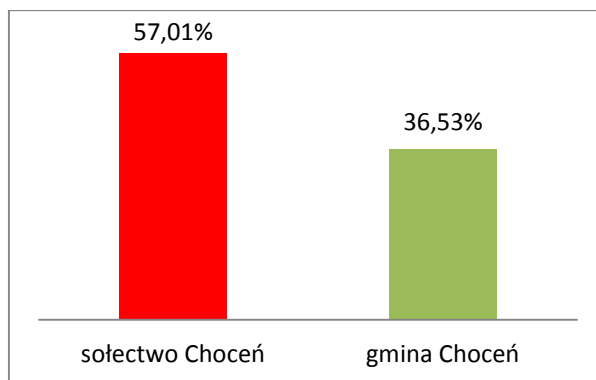

Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Źródło: jak wykres 3.

Na terenie sołectwa liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze wyniosła 301. Analizowany na wykresie 8 wskaźnik jednoznacznie świadczy o poważnym problemie sołectwa Choceń. Ilość interwencji znacznie przekroczyła średnią dla gminy.

Wykres 9. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

Źródło: jak wykres 4.

Analizując lokalne potencjały istotne dla powodzenia zaprojektowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, stwierdzić należy, że w Choceniu mają swoją siedzibę istotne pod tym

względem, wspomniane częściowo już wcześniej w opisie ogólnym sołectwa organizacje pozarządowe i instytucje zdolne do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak np. Zarząd Gminnego Związku OSP RP, Ochotnicza Straż Pożarna Chocień (która swoją siedzibę ma w centrum miejscowości i skupia 26 członków). W Choceniu znajduje się Parafia Rzymsko-Katolicka pod wezwaniem Św. Idziego. W Choceniu ma swoje biuro Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki. Od 2002 r. działa na terenie Chocenia Towarzystwo Kultury Edukacji i Promocji Gminy Chocień. Towarzystwo czynnie wspiera działania samorządu, główne cele działalności towarzystwa są skierowane na rozwój oświaty, kultury i sportu na terenie Gminy Chocień. W Choceniu swoją siedzibę mają także – Związek Harcerstwa Polskiego Włocławek – Powiat, Rada Kobiet Gminy Chocień, Koło Łowieckie „Przepiórka”, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Choceniu, Związek Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Zarząd Gminny w Choceniu oraz ostatnio zostało związane Stowarzyszenie Dla Rozwoju Gminy Chocień.

Ze względu na objętość niniejszego Programu nie ma możliwości szczegółowego scharakteryzowania wszystkich wymienionych organizacji. Szczególna uwaga należy się Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki, które realizuje zadania zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju, przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości, infrastruktury i polepszenia życia mieszkańców. Głównym celem działalności Stowarzyszenia LGD Dorzecza Zgłowiączki jest przyczynienie się do rozwoju obszaru i jego spójności poprzez wykorzystanie posiadanych walorów naturalnych i kulturowych oraz rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim, przyczynienie się do poprawy jakości życia mieszkańców. Dzięki działaniom tj. organizowaniu imprez kulturalnych szkoleń, kursów i promowaniu regionu rośnie świadomość mieszkańców o oddolnych inicjatywach współpracy sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego.

Towarzystwo Kultury, Edukacji i Promocji Gminy Chocień. Towarzystwo czynnie wspiera działania samorządu, główne cele działalności towarzystwa są skierowane na rozwój oświaty, kultury i sportu na terenie gminy.

Stowarzyszenie dla Rozwoju Gminy Chocień nastawione jest na działalność w zakresie oświaty, kultury, promocji, sportu, ochrony środowiska i innych ważnych dla rozwoju gminy spraw.

Sfera gospodarcza

Sołectwo Chocień cechuje zwarta zabudowa z relatywnie dużą liczbą podmiotów gospodarczych reprezentujących różne dziedziny gospodarki przez handel usługi i przemysł lekki (liczba podmiotów gospodarczych znajdujących się w bazie CEIDG w 2016 r. wyniosła 96).

Sfera techniczna

Teren sołectwa Chocień wyposażony jest w następujące urządzenia i sieci infrastruktury technicznej: sieć wodociągową ze stacją uzdatniania i ujęciami wody, sieć kanalizacji sanitarnej z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków i sieć energetyczną. W Choceniu od 2007 r. działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia o średniej przepustowości 320 m³ na dobę. Do sieci wodociągowej podłączonych jest ok. 95% mieszkańców gminy, jednak rozwój osadnictwa na terenie sołectwa wymusza na lokalnej władzy samorządowej włączanie kolejnych posesji. Gospodarka odpadami jest uporządkowana.

Sfera środowiskowa

Na terenie Chocenia brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Największym problemem – podobnie jak w przypadku innych sołectw obszaru rewitalizacji (i całej gminy) jest zanieczyszczenie powietrza oraz niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Największym emitentem zanieczyszczeń jest ruch drogowy zlokalizowany wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 269, jak również indywidualne źródła ciepła. Na obszarze sołectwa występują również zakłady produkcyjne emitujące niewielką ilość zanieczyszczeń. Wszystkie zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska wynikają wyłącznie z działalności rolniczej.

Na badanym terenie występują formy ochrony przyrody w postaci trzech pomników przyrody.

Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Przez sołectwo przebiega droga powiatowa 2909C, która łączy Włocławek z Choceniem oraz droga wojewódzka nr 269 Kowal-Szczerkowo. Transport publiczny zapewniony jest przez

różnych przewoźników, także prywatnych. Wiaty przystankowe zlokalizowane są przy ulicy Włocławskiej. Z przystanków odjeżdżają autobusy w kierunku Włocławka, Chocza, Boniewa i Kowala. Stan techniczny dróg jest dobry. W Choceniu występuje ścieżka rowerowa o długości 2 km.

Na terenie sołectwa Choceń znajduje się przestrzeń zdegradowana (zob. rys. 7), którą stanowią budynki po byłej cukrowni. W wyniku przemian społeczno-ekonomicznych zakład ten został zamknięty, a w jego miejsce powstała tzw. roszarnia lnu i konopi (zakład funkcjonował do lat 1990-tych). Następnie funkcjonowały tu różne firmy, a w chwili obecnej znaczna część budynków niszczy się i nie jest wykorzystywana gospodarczo. Jest to typowy teren przemysłowy składający się z kompleksu czterech budynków kilkukondygnacyjnych, zbudowanych z czerwonej cegły. Najwyższy z nich ma wysokość 12 m. Przylegają do niego działki, które również mogą zostać zaadaptowane na nowe cele m.in. na ich rozbudowę zmodernizowanych budynków. Powierzchnia użytkowa budynków wynosi obecnie ok. 5 tys. m². Teren po cukrowni może zostać przekształcony na nowe cele, między innymi związane z rozwojem przedsiębiorczości i usług społecznych (np. gminny inkubator przedsiębiorczości, czy centrum aktywizacji społecznej).

Rysunek 8. Stan techniczny budynków byłej cukrowni w Choceniu

Źródło: fot. Kamil Klejba.

Wokół przestrzeni zdegradowanej istnieją budynki, które związane były z cukrownią w Choceniu. Część z nich przekształcono na mieszkania komunalne. Stan samych budynków i otoczenia wymaga natychmiastowej interwencji.

W Choceniu rewitalizacji wymagają także włączone podczas zmian granic administracyjnych Jarantowice, które znajdują się na peryferiach miejscowości. Zwraca uwagę szczególnie zły stan techniczny budynków, głównie PGR-owskich zaadaptowanych na lokale mieszkalne (zob. rys. 9).

Rysunek 9. Stan techniczny budynków mieszkalnych w Jarantowicach

Źródło: fot. Kamil Klejba.

5.3. Sołectwo Szczutkowo

Położenie geograficzne i podstawowe informacje

Sołectwo Szczutkowo jest położone w zachodniej części Gminy Chocień. Powierzchnia sołectwa wynosi 439,42 ha. Sołectwo graniczy od północy z sołectwem Wilkowiczki, od wschodu z Gminą Kowal, od zachodu z sołectwami Chocień i Ząbin od południa z sołectwem Lutobórz.

Przez Szczutkowo przebiega droga powiatowa nr 2927C. Sołectwo nie ma dobrego połączenia komunikacyjnego ze wsią Chocień, ani innymi większymi ośrodkami. Ze względu na swój wybitnie rolniczy charakter sołectwo nie posiada rozwiniętej infrastruktury turystycznej, mimo posiadanego potencjału naturalnego. W południowej części Szczutkowa występuje kompleks leśny oraz jeziora.

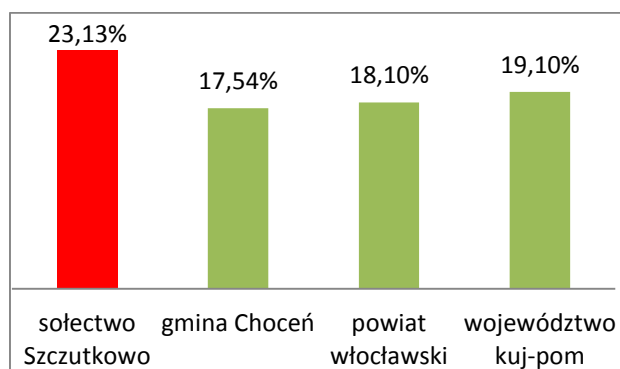
Na terenie sołectwa Szczutkowo funkcjonuje świetlica wiejska, która wykorzystywana jest na działalność KGW, OSP oraz ZHP. Szczutkowo nie posiada placów zabaw i boisk sportowych. Jedynymi elementami mogącym po rewitalizacji integrować lokalną społeczność jest świetlica wiejska i infrastruktura przy plaży nad jeziorem Szczutkowskim.

Sfera społeczna

W 2016 r. sołectwo zamieszkiwało 134 osób, a struktura ludności przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym: 19 osób,
- ludność w wieku produkcyjnym: 84 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym: 31 osób.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa wyniósł 23,13% i jest wyższy niż wskaźnik dla gminy – 17,54% i niższy niż wskaźnik dla powiatu – 18,1% oraz województwa – 19,1% (zob. wykres 10).

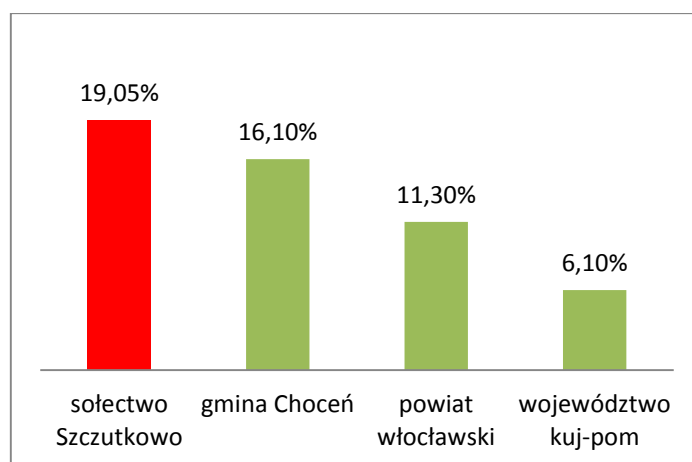

Wykres 10. Udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: jak wykres 1.

Wskaźnik ten świadczy więc o wystąpieniu problemu starzenia się społeczeństwa sołectwa Szczutkowo, w związku z czym konieczne jest zapewnienie odpowiednich usług kierowanych do osób starszych. Na terenie Szczutkowa funkcjonuje KGW oraz Ochotnicza Straż Pożarna które mogłyby pomóc w aktywizacji społecznej osób starszych.

W 2016 r. na obszarze rewitalizacji liczba bezrobotnych wynosiła 16 osób. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym sołectwa kształtował się na poziomie 19,05% i był wyższy niż wskaźnik dla gminy – 16,10%. Przedmiotowy wskaźnik był wyższy dla powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (zob. wykres 11).

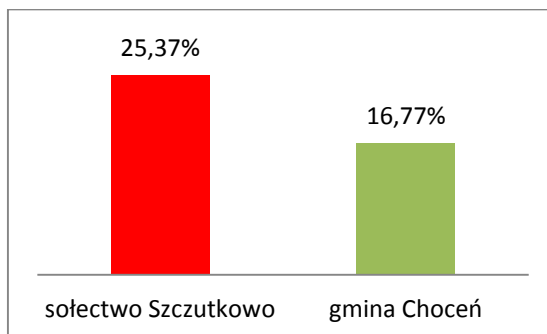

Wykres 11. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Źródło: jak wykres 2.

Jak pokazują powyższe dane, problem bezrobocia jest istotny dla sołectwa Szczutkowo. Jego wybitnie rolniczy i rekreacyjny charakter przesądza o braku możliwości zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc pracy dla mieszkańców.

W 2016 r. na obszarze sołectwa liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 34 osoby. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności sołectwa ogółem kształtował się na poziomie 25,37% i był wyższy niż analogiczny wskaźnik dla gminy - 16,77% (zob. wykres 12).

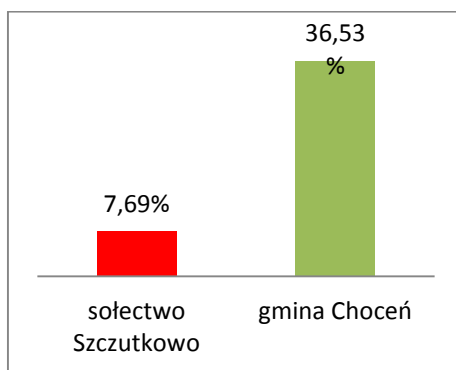

Wykres 12. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Źródło: jak wykres 3.

Powyższe dane świadczą o istotnym problemie związanym z ubóstwem na analizowanym terenie.

Na terenie sołectwa liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze wyniosła 3. W porównaniu do średniej gminnej interwencji w tym zakresie względem ogółu gospodarstw domowych (por. wykres 13), stwierdzić można, że na terenie sołectwa nie występuje ponadprzeciętny problem związany z przestępczością.

Wykres 13. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

Źródło: jak wykres 4.

Na terenie sołectwa funkcjonują istotne ze względu na potencjał do przeprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych organizacje, w szczególności KGW „Niezapominajka” ze Szczutkowa, które stawia na integrację i podtrzymanie dawnych wiejskich tradycji. Organizuje spotkania okolicznościowe (np. dzień seniora, dzień matki, dzień babci, udział w dożynkach gminnych, parafialnych) i prowadzi współpracę z gminą, OSP, harcerzami, szkołami, posterunkiem policji oraz innymi organizacjami. Ważną sferą działalności koła jest kultywowanie tradycji związanych z potrawami regionalnymi. Organizowane są m.in. oraz pogadanki i szkolenia z zakresu gotowania, pieczenia, robienia przetworów warzywnych, przerobu mięsa, oraz haftu i szycia.

Na terenie gminy, w tym także analizowanego sołectwa coraz aktywniej działają organizacje harcerskie, które zgłaszają potrzeby lokalowe.

Sfera gospodarcza

Sołectwo Szczutkowo cechuje charakter wybitnie rolniczy i rekreacyjny, jednak na badanym terenie brak gospodarstw agroturystycznych. Liczba podmiotów gospodarczych znajdujących się w bazie CEIDG w 2016 r. wyniosła 3.

Sfera techniczna

Na terenie sołectwa Szczutkowo nie ma sieci kanalizacji sanitarnej, gdyż stopień rozproszenia zabudowy powoduje brak zasadności ekonomicznej budowy takiej sieci. Ścieki odbierane są za pośrednictwem przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Na terenie sołectwa uporządkowana jest gospodarka odpadami. Szczutkowo jest zwodociągowane prawie w 100%.

Sfera środowiskowa

Sytuacja w tej sferze na terenie sołectwa jest analogiczna do opisanej dla sołectwa Borzymie.

Strefa przestrzenno-funkcjonalna

W 2016 r. na terenie sołectwa Szczutkowo wybudowano drogi o nawierzchni bitumicznej. Stan dróg gminnych oceniany jest na dobry. Problem jest stan techniczny drogi

powiatowej nr 2927C, która wymaga natychmiastowej interwencji. W sołectwie nie ma transportu zbiorowego i kolejowego. Brak także ścieżek rowerowych.

Na terenie Szczutkowa zlokalizowana jest przestrzeń zdegradowana, a stanowi ją były kompleks rekreacyjny zlokalizowany przy plaży nad jeziorem Szczutkowskim (zob. rys. 10). Teren plaży wraz z budynkami wyodrębniony został w 2010 r. ze strefy rolniczej przestrzeni produkcyjnej i przekształcony został w tereny rekreacyjno-osadnicze stanowiące własność prywatną. Od 2013 r. przekazany został w ręce samorządowe i od tego momentu następuje jego degradacja. Teren wymaga pilnej interwencji nie tylko ze względów estetycznych i bezpieczeństwa, lecz może on zostać wykorzystany na potrzeby lokalnej społeczności poprzez adaptację na miejsce spotkań dla mieszkańców i organizacji zajęć sportowych. Co ważne, na terenie sołectwa nie występują instytucji kultury ani szkoły – co powoduje występowanie widocznych różnic w rozwoju Szczutkowa. Jedynym obiektem pełniącym funkcje społeczne jest świetlica wiejska w Szczutkowie, która wymaga dalszej modernizacji oraz dobudowy tak, by mogła służyć lokalnym organizacjom, np. ZHP.

Rysunek 10. Plaża nad jeziorem Szczutkowskim na terenie sołectwa Szczutkowo

Źródło: fot. Kamil Klejba.

Na terenie Szczutkowa nie występują skupiska budynków w złym stanie technicznym. Jednym budynkiem wymagającym wsparcia jest wspomniany już powyżej budynek świetlicy wiejskiej (zob. rys. 11), który dzięki przystosowaniu go do potrzeb działalności lokalnych organizacji posłuży osiągnięciu celów z zakresu rewitalizacji.

Rysunek 11. Świetlica wiejska w Szczutkowie

Źródło: fot. Kamil Klejba.

5.4. Podsumowanie szczegółowej diagnozy dla całego obszaru rewitalizacji

Poniżej zestawiono wykorzystane w sporządzonej dla poszczególnych sołectw obszaru rewitalizacji diagnozie szczegółowej wskaźniki występowania stanu kryzysowego dotyczące sfery społecznej. Stanowi to uzupełnienie analizy sporządzonej dla delimitacji tego obszaru, w której wykorzystano 2 wskaźniki społeczne. W niniejszym punkcie katalog wskaźników ze sfery społecznej został rozszerzony, co pozwoliło na określenie podobieństw i różnic analizowanych sołectw (zob. tab. 10).

Tabela 10. Zestawienie wykorzystanych wskaźników ze sfery społecznej do przeprowadzenia rozszerzonej analizy występowania stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji na tle gminy

Wskaźnik	Borzynie	Choceń	Szczutkowo	Gmina
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	19,76%	17,34%	23,13%	16,10%
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	17,79%	17,13%	19,05%	16,77%
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	18,18%	17,30%	25,37%	17,54%
Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	6,67%	57,01%	7,69%	36,49%
Liczba wskaźników o wartości gorszej niż przeciętna dla gminy	3	3	3	n/d

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy w Choceniu i Posterunku Policji w Choceniu.

W wyniki przeprowadzenia pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji potwierdzono następujące wspólne dla całego obszaru rewitalizacji problemy dotyczące sfery społecznej, a mianowicie: relatywnie wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej i wysoki poziom bezrobocia. Stały się one podstawą do delimitacji obszaru rewitalizacji. We wszystkich sołectwach wystąpiła również przestrzeń zdegradowana, chociaż możliwość jej wykorzystania na cele związane z aktywizacją społeczną i/lub gospodarczą są różne.

Wysoki poziom bezrobocia, brak pracy na obszarze rewitalizacji to jeden z najważniejszych problemów społecznych, mający również ujemny wpływ na gospodarkę obszaru rewitalizacji i całej gminy. Wysoki poziom bezrobocia ma wpływ na pogorszenie standardu życia, problemów z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacji społecznej oraz dyskomfortu psychicznego. Wysoki odsetek gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej opieki społecznej świadczy o występowaniu problemu ubóstwa wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powodem jest między innymi wysoki poziom bezrobocia. Zjawisko to staje się bardziej powszechne i niebezpieczne, niemożność zaspokojenia swoich

potrzeb często prowadzi do patologii społecznych, o czym może świadczyć wysoka częstotliwość notowanych zdarzeń dotyczących zakłócenia miru domowego na terenie sołectwa Chocień. W przypadku sołectw Borzymie i Szczutkowo mamy do czynienia niską aktywnością mieszkańców w życiu publicznym. W sołectwie Borzymie brakuje świetlicy wiejskiej, dzięki której można by zwiększyć ilość miejsc spotkań, aktywizacji i integracji mieszkańców. W sołectwie Szczutkowo zlokalizowany jest budynek świetlicy wiejskiej, jednak stan techniczny jego części wymaga natychmiastowej poprawy (w praktyce kapitalnego remontu). Dodatkowo można stwierdzić występowanie postępującego procesu starzenia się społeczeństwa dla wszystkich analizowanych sołectw. W przypadku sołectwa Chocień wykonano pogłębioną analizę dla wskaźnika – udział osób w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze, do tego celu wykorzystano dane z lat 2012-2016. Wykazano, że z roku na rok występuje tendencja wzrostowa dot. liczby osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwie Chocień.

W związku, że jest to teren sołectwa Borzymie i Szczutkowo posiada wybitnie rolniczy charakter, mieszkańcy rzadko podejmują działalność gospodarczą. Niska skłonność do przedsiębiorczości może być wynikiem braku ukształtowania pozytywnych postaw w tym zakresie (w tym spowodowanego niedostosowaniem systemu kształcenia), a także przekonań dotyczących trudności administracyjnych i organizacyjnych na jakie napotykają przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Co więcej, w przypadku sołectwa Borzymie nie ma możliwości przygotowania terenów pod działalność gospodarczą (w sołectwie Chocień w dużej mierze przygotowane są tereny pod działalność gospodarczą), jedynym walorem tego terenu jest dostęp do jeziora Borzymowskiego i tworzenie gospodarstw agroturystycznych. Podobna sytuacja dotyczy sołectwa Szczutkowo, gdzie malowniczo położone jeziora oraz zalesienie terenu są szansą na rozwój agroturystyki i działalności rekreacyjnej. Brakuje jednak w przypadku obu sołectw dobrze przygotowanej oferty turystycznej. W sołectwie Borzymie występuje zbyt mała liczba oraz niedostateczny stan i wyposażenie istniejących obiektów sportowych. Natomiast w Szczutkowie nie ma infrastruktury rekreacyjnej. Zarówno na terenie sołectw Borzymie i Szczutkowo brakuje ścieżek pieszo-rowerowych.

Na terenie całego obszaru rewitalizacji brakuje sieci gazowej, przeważają tradycyjne, wysokoemisyjne źródła ciepła. W przypadku sołectwa Chocień jest to duży problem

ograniczający rozwój całej gminy, gdyż skutkuje ograniczeniem możliwości wykorzystania potencjału istniejących terenów inwestycyjnych. Z drugiej strony, stosunkowo niski poziom zagrożenia środowiska, relatywnie czyste powietrze – położenie w dużej odległości od dużych przemysłowych emitorów zanieczyszczeń, dają korzystne warunki dla rolnictwa ekologicznego (choć należy pamiętać, że istotnym problemem jest okresowe zjawisko niskiej emisji). Uporządkowana jest gospodarka wodno-ściekowa na terenie obszaru rewitalizacji, jak również bardzo dobry stan infrastruktury drogowej. Uporządkowana jest sfera zagospodarowania przestrzennego, czego wyrazem jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chocień. Ważnym czynnikiem jest zorientowana na rozwój gminy administracja publiczna, w szczególności w zakresie działań proekologicznych i gospodarki niskoemisyjnej.

Istotnym potencjałem jest także możliwość zagospodarowania przestrzeni zdegradowanych i/lub niedostosowanych obiektów na cele aktywizacji społecznej lub/i gospodarczej. Uwzględnić trzeba także występowanie na terenie sołectwa Chocień szeregu istotnych interesariuszy procesu rewitalizacji (szczególnie organizacji pozarządowych), bazy edukacyjno-sportowej (szkoły, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji), terenów inwestycyjnych w Choceniu oraz dobre skomunikowanie z regionem.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji po zrealizowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych to pożądaný stan docelowy – „obraz” obszaru rewitalizacji po likwidacji/ograniczeniu zdiagnozowanego stanu kryzysowego.

Punktem wyjścia jest przedstawiona powyżej diagnoza, która ujawniła wystąpienie szeregu problemów (przede wszystkim ze sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej, w pewnym stopniu również gospodarczej), szczególnie skoncentrowanych w obszarze rewitalizacji. Przy opracowaniu zarówno części diagnostycznej, jak i projektując koncepcję rewitalizacji uwzględniono także uwagi mieszkańców i stanowiska organizacji pozarządowych wypracowane w toku konsultacji społecznych.

Jak wynika ze szczegółowej diagnozy przeprowadzonej dla obszaru rewitalizacji składającego się w Gminie Chocień z trzech sołectw, znaczna część zdiagnozowanych problemów jest wspólna dla całego obszaru. Główne problemy występujące na całym obszarze rewitalizacji są związane z wysokim bezrobociem (obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyższym niż przeciętna dla całej gminy udziałem bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym) oraz ubóstwem (co odzwierciedla wyższy niż przeciętna dla gminy udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze). Zdiagnozowano występowanie przestrzeni zdegradowanej w każdym z trzech sołectw.

Wśród problemów szczegółowych, które z różnym nasileniem wystąpiły na terytorium poszczególnych sołectw zdiagnozowano: problemy demograficzne (mierzone wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze), wyższą liczbę interwencji policji, zły stan infrastruktury społecznej (znaczne potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu świetlic i innych obiektów służących aktywizacji społecznej) i niedobory instytucjonalne (brak organizacji pozarządowych na niektórych terenach), brak infrastruktury i działań dla aktywizacji gospodarczej.

Zauważyć należy, że część z powyższych problemów zostało ujawnionych w toku konsultacji społecznych, stąd też problemy te nie zawsze mają wymiar statystyczny (ilościowy). Zostały one szczegółowo przedstawione w poprzedniej części Programu. Ze względu na uznanie ich

przez mieszkańców za istotne problemy rozwojowe lokalnej społeczności, planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne muszą przyczyniać się także do ich niwelacji. Założenia rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru wynikają więc z obiektywnie i subiektywnie zidentyfikowanych dla gminy problemów i mają na celu co najmniej zauważalne i trwałe ograniczenie negatywnych zjawisk. Wskazaną poniżej wizję pozwolą zrealizować wyznaczone w Programie cele i kierunki działań.

Ze względu na podobieństwa problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz – przede wszystkim – potencjał prorozwojowy występujący na tym obszarze (określony także w strategii rozwoju) i zakres możliwych do przeprowadzenia - zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wizja obszaru rewitalizacji Gminy Choceń brzmi następująco:

Obszar rewitalizacji Gminy Choceń zamieszkują mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo żyjący w bezpiecznej rodzinie. Zintegrowane społeczeństwo korzystające ze zmodernizowanej oraz dostosowanej do potrzeb infrastruktury gospodarczej i edukacyjno – kulturalnej.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Wizja obszaru rewitalizacji określiła docelowy stan pożądany po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Ze względu na zbliżone problemy i zwarty charakter obszaru rewitalizacji zdecydowano się określić jeden podstawowy cel rewitalizacji. Określono go na podstawie przeprowadzonej analizy, kierując się wynikami konsultacji społecznych. Jest odpowiedzią na potrzeby zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji. Do uzyskania planowanego efektu zmniejszenia (ograniczenia lub – o ile to możliwe - likwidacji) problemów zidentyfikowanych na obszarze objętym rewitalizacją będą podejmowane projekty w ramach konkretnych kierunków działań.

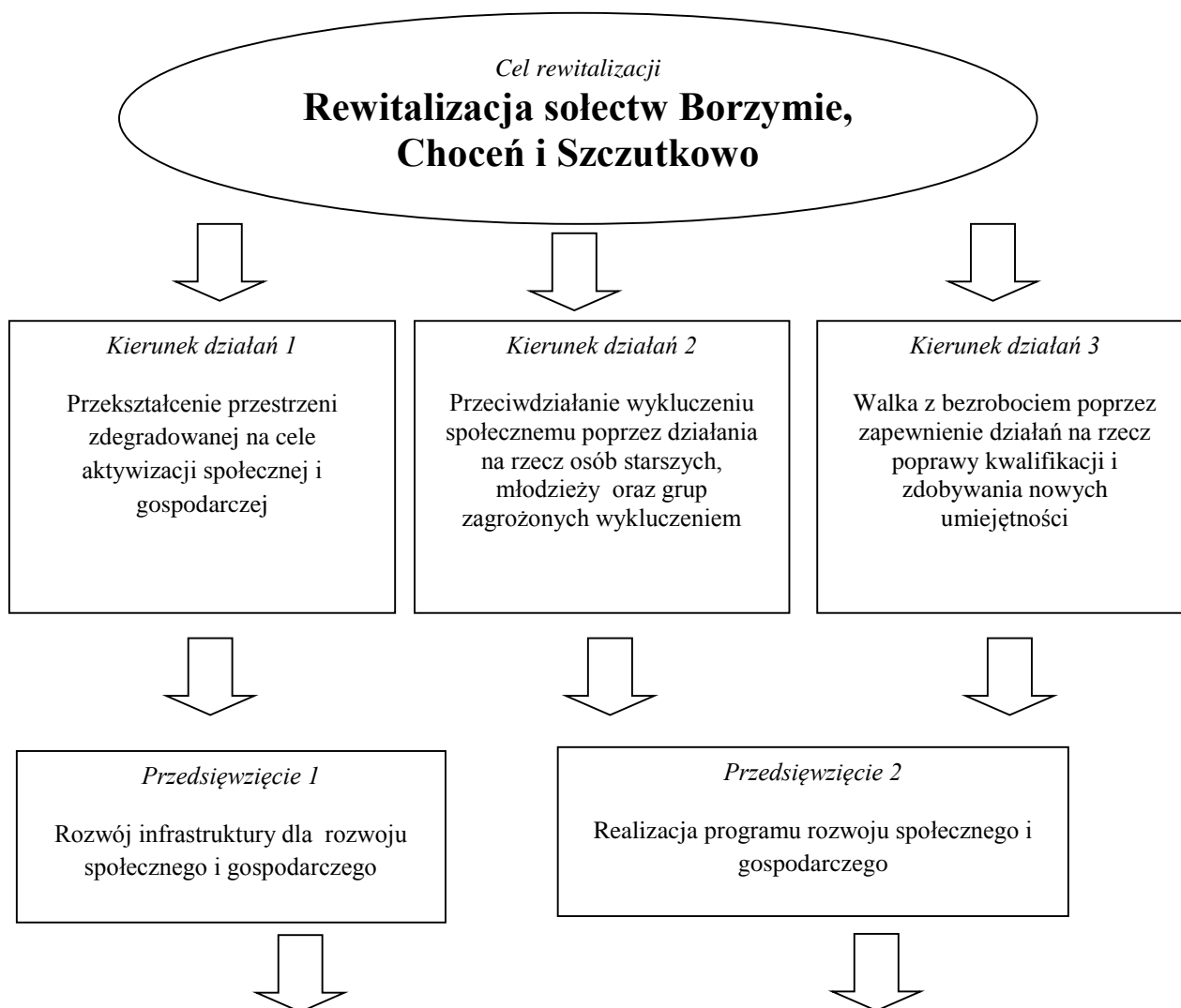
Celem rewitalizacji określonym dla obszaru rewitalizacji w Gminie Chocień jest: Rewitalizacja sołectw Borzymie, Chocień i Szczutkowo (zob. rys. 12). Będzie on realizowany poprzez działania podejmowane w ramach trzech kierunków:

- 1) przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej,
- 2) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz osób starszych, młodzieży oraz grup zagrożonych wykluczeniem,
- 3) walka z bezrobociem poprzez zapewnienie działań na rzecz poprawy kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności.

Powyższy cel rewitalizacji należy uznać za uszczegółowienie przyjętego spośród katalogu celów rewitalizacji przewidzianego dla terenów wiejskich w „Zasadach programowania ...” celu rewitalizacji D, tj. zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej. Wskazane trzy kierunki działań bezpośrednio służą rewitalizacji obszaru trzech wymienionych sołectw o szczególnie wysokiej koncentracji problemu uzależnienia społeczeństwa od pomocy społecznej. W ramach poszczególnych kierunków działań realizowane będą szczegółowe projekty, które można podzielić na dwie grupy – przedsięwzięcia ujęte jako „Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego” oraz „Realizacja programu rozwoju społecznego”. W pierwszej znajdują się więc projekty infrastrukturalne, tworzące niejako „bazę” pod projekty o

charakterze „miękkim” stanowiące podstawowy element koncepcji rewitalizacji i mające na celu poprawę umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru rewitalizacji, przyczyniające się do ich aktywizacji społecznej i – częściowo również - gospodarczej. Projekty z obu sfer będą między sobą zintegrowane.

Projekt to najmniejsza jednostka programowania interwencji. Jest to konkretne, autonomiczne, kompleksowe działanie, które będzie mogło być realizowane przez różnych interesariuszy procesu rewitalizacji. Większość z nich będzie realizowana przez władze samorządowe, jednak warunkiem osiągnięcia optymalnych efektów procesu rewitalizacji jest włączenie się także podmiotów ze sfery NGO, czy przedsiębiorców.

Projekty główne

1. Remont i adaptacja budynku na terenie byłej cukrowni w celu utworzenia nowych miejsc pracy wraz z zapewnieniem drogi dojazdowej
2. Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Szczutkowie na potrzeby ZHP.
3. Przystosowanie pomieszczeń byłego budynku Szkoły Podstawowej na nowe cele.
4. Program renowacji budynków po byłym PGR i byłej cukrowni w miejscowości Chocień i Borzymie

5. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców Gminy Chocień poprzez kursy doszkalające dla młodych dotkniętych bezrobociem
6. Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych
7. Aktywny senior – zdrowy senior
8. Na szlaku wiedzy - kreowanie wśród dzieci i młodzieży chęci zdobywania wiedzy na temat historii naszego kraju
9. Bezpieczna rodzina
10. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów po byłym PGR

Projekty uzupełniające

1. Przystosowanie świetlicy wiejskiej w Borzymiu na cele lokalnej społeczności
2. Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie obszaru rewitalizacji
3. Kompleksowe zagospodarowanie plaży nad jeziorem Szczutkowskim na potrzeby społeczności gminnej

4. Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
5. Projekt informacyjno-animacyjny dotyczący tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnej
6. Szkolenie dla osób bezrobotnych na stopień ratownika wodnego

Rysunek 12. Cele, kierunki i projekty rewitalizacyjne

Źródło: opracowanie własne.

Określony powyżej cel dla obszaru rewitalizacji Gminy Choceń został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia. Nie są to jedynie wskaźniki produktu i rezultatu poszczególnych projektów, lecz odzwierciedlają efekty interwencji podjętej w ramach rewitalizacji w sposób całościowy (zob. np. wskaźnik: Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego – por. tab. 11).

Tabela 11. Wskaźniki realizacji celu rewitalizacji

Wskaźnik	Rok bazowy	Rok docelowy	Uwagi
Wskaźniki produktu			
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	200	Wskaźnik LSR
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	14	Wskaźnik LSR
Długość przebudowanych dróg gminnych	0	270 m	Wskaźnik LSR
Wskaźniki rezultatu			
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	0	11	Wskaźnik LSR
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	0	100	Wskaźnik LSR
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	0	5	Wskaźnik LSR
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna	0	138	Wskaźnik LSR

Wskaźniki programowe			
Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego	0	200	Wskaźnik autorski

Źródło: opracowanie własne z uwzględnieniem SZOOP RPO WK-P, LSR.

8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, które zostały zdiagnozowane na obszarach zdegradowanych. Wiodącą rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji mają projekty społeczne, które stanowią fundament rewitalizacji. Mają one również decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych warunkując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszarów zdegradowanych. Tym samym, ustalając hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych zaplanowano projekty rewitalizacyjne, w ramach trzech powyżej wskazanych kierunków działań.

Tworząc listę projektów uwzględniono zastosowanie formuły tzw. projektów zintegrowanych polegającą na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych, planuje się również zrealizować projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na podobszarach wskazanych do rewitalizacji, którym podporządkowany zostanie projekt infrastrukturalny.

Lista projektów zawiera dwie kategorie projektów:

- główne projekty rewitalizacyjne (tzn. takie bez których realizacja celu Programu nie będzie możliwa i nie rozwiąże się zdiagnozowanych sytuacji problemowych);
- uzupełniające projekty rewitalizacyjne (pozostałe, uzupełniające rodzaje, realizujące kierunki działań, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową).

Dodać należy, że w opisie uzupełniających projektów rewitalizacyjnych wskazano jedynie obszary tematyczne, istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji. W grupie uzupełniającej zawarto przedsięwzięcia, które zidentyfikowano jako potrzebne do osiągnięcia określonych efektów, jednak na etapie opracowywania Programu nie było możliwe wskazanie, kto będzie realizował dane zadanie, w jakim terminie, w jakim schemacie finansowym itp. Projekty te nie wynikają bezpośrednio z fiszek projektowych, lecz z zebranych w trakcie konsultacji społecznych uwag, sugestii i propozycji uczestniczących w konsultacjach interesariuszy.

Poniżej (zob. tab. 12) znajduje się zestawienie projektów podstawowych oraz opis i charakterystyka uzupełniających (zob. tab. 13). Wszystkie projekty te stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy.

Tabela 12. Lista planowanych głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu S-społeczny PF – przestrzenno-funkcjonalny,	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cel rewitalizacji: REWITALIZACJA SOLECTW BORZYMIE, CHOCEŃ I SZCZUTKOWO									
Kierunek działań: 1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej									
Solectwo Borzymie, Choczeń i Szczutkowo	Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Remont i adaptacja budynku na terenie byłej cukrowni w celu utworzenia nowych miejsc pracy wraz z zapewnieniem drogi dojazdowej	PF	Gmina Choczeń	Projekt zakłada remont i adaptację budynku pofabrycznego po byłej cukrowni w celu utworzenia nowych pomieszczeń pod działalność szkoleniową jak również usługowo-handlową. W wyniku realizacji projektu Gmina będzie dzierżawić powstałe obiekty dla przyszłych przedsiębiorców (prowadzenie szkoleń i kursów aktywizujących oraz podnoszących bądź zmieniające kwalifikacje. Nabywanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych	Obiekt po byłej cukrowni w Choceniu	480 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1 Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 25 Długość przebudowanych dróg gminnych: 270 m	Protokół odbioru robót budowlanych Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt

					poprzez udział w kursach umożliwi podjęcie pracy w przystosowanych budynkach przemysłowych po byłej cukrowni) Modernizacja ul. Zakładowej obejmująca: wymianę nawierzchni, wybudowanie chodnika.				
Kierunek działań: 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz osób starszych, młodzieży oraz grup zagrożonych wykluczeniem									
Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Szczukowie na potrzeby ZHP.	PF	Gmina Chocień	Rozbudowa pomieszczeń świetlicy wiejskiej mająca na celu przystosowanie jej do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych umożliwiających integrację lokalnej społeczności	Szczukowo – świetlica wiejska	170 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1 Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 25	Protokół odbioru robót budowlanych Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt	
Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Przystosowanie pomieszczeń budynku b. Szkoły Podstawowej na nowe cele	PF	Gmina Chocień	Projekt zakłada remont i adaptację pomieszczeń po byłej Szkole Podstawowej w Choceniu na nowe cele jakimi będą miejsce realizacji spotkań i warsztatów prowadzonych	Chocień – budynek byłej Szkoły Podstawowej	110 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1	Protokół odbioru robót budowlanych Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu	

					<p>przez ZHP, spółdzielnię socjalną oraz Stowarzyszenie dla Rozwoju Gminy Chocień. Stworzenie warunków dla w/w instytucji będzie służyło realizowaniu projektów tzw. miękkich na rzecz osób starszych, wykluczonych społecznie oraz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem</p>			<p>Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 25</p>	<p>realizującego projekt</p>
<p>Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez zapewnienie działań na rzecz poprawy kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności</p>									

	Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Program renowacji budynków po byłym PGR i byłej cukrowni w miejscowości Chocień i Borzymie	PF	Gmina Chocień	<p>Projekt ma na celu stymulowanie aktywności i zaangażowania mieszkańców w realizację wspólnych projektów polegających na udziale społeczności we wspólnym dziele poprawy estetyki otoczenia.</p> <p>Realizacja projektu zachęci do przebywania w przestrzeni wspólnej, sprzyjać będzie kontaktom międzyludzkim, polepszeniu relacji interpersonalnych i integracji międzysąsiedzkiej</p> <p>Aktywizacja poprzez kursy podnoszące kwalifikacje a co za tym idzie poprawa sytuacji materialnej poprzez stworzenie warunków do podjęcia pracy, oddziałuje jednocześnie na wskaźniki bezrobocia oraz wskaźniki uzależnienia od pomocy społecznej</p>	Borzymie i Chocień	700 000,00	<p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 11</p> <p>Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 25</p>	<p>Protokół odbioru robót budowlanych</p> <p>Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt</p>
--	---	--	----	---------------	--	--------------------	------------	---	--

Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez zapewnienie działań na rzecz poprawy kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności								
Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców Gminy Chocień poprzez kursy doszkalające dla młodych dotkniętych bezrobociem	S	Gmina Chocień, udział lokalnych przedsiębiorców	Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową; treningi kompetencji i umiejętności społecznych; kursy doszkalające podnoszące poziom wykształcenia, praktyka lub staż w przedsiębiorstwie	Gmina Chocień (oddziaływanie – cała gmina)	177 647,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 16 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 5 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 11	Wewnętrzne raporty i ewidencja podmiotu realizującego projekt Lista obecności na kursach i szkoleniach
Kierunek działań: 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz osób starszych, młodzieży oraz grup zagrożonych wykluczeniem								
Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych,	S	Gmina Chocień, KGW	Organizacja cyklu zajęć w gminie dla osób wykluczonych społecznie z powodu podeszłego wieku, choroby lub	Świetlica wiejska w Szczutkowie, Budynek Szkoły Podstawowej Chocień	58 000,00	Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego: 50 Liczba osób zagrożonych	Deklaracje uczestnictwa, listy obecności na zajęciach

		rękodzieła oraz kulinarnych			niepełnosprawności poprzez integrację i podtrzymanie dawnych wiejskich tradycji w organizowaniu różnych spotkań okolicznościowych jak; dzień seniora, dzień matki, dzień babci oraz działalność w ramach kultywowania potraw regionalnych, oraz pogadanki i instruktaż z zakresu; gotowania, pieczenia robienia przetworów warzywnych przerobu mięsa, oraz haftu i szycia			ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 40 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna: 30	
Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Aktywny senior – zdrowy senior	S	Gmina Choceń, przy udziale KGW	Cykl zajęć sportowych dla grupy seniorów m.in. Nordic Walking, aerobik, zabiegi rehabilitacyjne podnoszące sprawność ruchową		58 000,00	Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego: 50 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 30 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	Deklaracje uczestnictwa, listy obecności na zajęciach	

								społecznym u których wzrosła aktywność społeczna: 25	
Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Na szlaku wiedzy - kreowanie wśród dzieci i młodzieży chęci zdobywania wiedzy na temat historii naszego kraju	S	Gmina Chocień, przy udziale ZHP	Organizacja i finansowanie cyklu zajęć prowadzonych przez ZHP dla dzieci i młodzieży (organizacja wycieczek na koncerty, wystawy, oraz zwiedzanie miast historycznych, warsztaty dla dzieci i młodzieży promujące wartości patriotyczne oraz kultywowanie tradycji i tożsamości regionalnej, kształtowania właściwych postaw i wzorców oraz poszerzania horyzontów)	Chocień, Szczutkowo	58 000,00	<p>Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego: 50</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 40</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna: 30</p>	<p>Ewidencja projektodawcy</p> <p>Deklaracje uczestnictwa, listy obecności na zajęciach</p>	

	Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Bezpieczna rodzina	S	Gmina Chocień, przy udziale ZHP	Rajdy rowerowe oraz pogadanki na temat bezpieczeństwa na drodze. Organizacja cyklu spotkań profilaktycznych dotyczących przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży; objęcie osób doznających przemocy w rodzinie wsparciem psychologicznym; kampania promocyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie	Chocień, Szcutkowo	58 000,00	<p>Liczba osób objętych programem rozwoju społecznego: 50</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 40</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna: 30</p>	<p>Ewidencja projektodawcy</p> <p>Deklaracje uczestnictwa, listy obecności na zajęciach</p>
--	---	--------------------	---	---------------------------------	---	--------------------	-----------	--	---

Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez zapewnienie działań na rzecz poprawy kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności									
	Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów po byłym PGR	S	Gmina Chocień, Spółdzielnia mieszkaniowa	Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową oraz społeczną mieszkańców terenów byłego PGR; sfinansowanie szkoleń oraz kursów; treningi kompetencji i umiejętności społecznych	Chocień, Borzymie (oddziaływanie – cała gmina)	58 000,00	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 34</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna: 23</p>	<p>Ewidencja projektodawcy</p> <p>Lista obecności na kursach i szkoleniach;</p> <p>Lista osób, które skorzystały z porad</p> <p>Deklaracja uczestnictwa, listy obecności na zajęciach, testy kompetencyjne</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych fiszek projektowych.

Tabela 13. Lista planowanych uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne
1	2	3	4
Sołectwo Borzymie, Chocień i Szczutkowo	Cel rewitalizacji: REWITALIZACJA SOŁECTW BORZYMIE, CHOCEŃ I SZCZUTKOWO		
	Kierunek działań: 1. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej		
	1.	PF	Przystosowanie świetlicy wiejskiej w Borzymiu na cele lokalnej społeczności
	2.	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie obszaru rewitalizacji
	Kierunek działań: 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz osób starszych, młodzieży oraz grup zagrożonych wykluczeniem		
	1.	PF	Kompleksowe zagospodarowanie plaży nad jeziorem Szczutkowskim na potrzeby społeczności gminnej
	2.	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
	Kierunek działań: 3. Walka z bezrobociem poprzez zapewnienie działań na rzecz poprawy kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności		
	1.	S	Projekt informacyjno-animacyjny dotyczący tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnej
	2.	S	Szkolenie dla osób bezrobotnych na stopień ratownika wodnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych fiszek projektowych.

Tabela 14. Dodatkowe projekty realizowane ze środków unijnych, które przyczynią się do poprawy obszaru rewitalizacji

Tytuł projektu	Fundusz	Obszar objęty projektem
Zachowanie dziedzictwa lokalnego w świetlicach na terenie Gminy Chocień	PROW	Sołectwo Szczutkowo
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz poprawa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Chocień	PROW	Sołectwo Borzymie, Sołectwo Chocień, Sołectwo Szczutkowo
Budowa targowiska w Choceniu	PROW	Sołectwo Chocień
Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chocień	RPO	Sołectwo Borzymie, Sołectwo Chocień, Sołectwo Szczutkowo
Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie Gminy Chocień	RPO	Sołectwo Chocień
Kompleksowy projekt gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Chocień: Zadanie 1. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Śmiłowice na terenie aglomeracji Chocień. Zadanie 2. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie miejscowości Chocień	RPO	Sołectwo Chocień

Źródło: opracowanie własne na podstawie złożonych wniosków.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Realizacja niniejszego Programu zakłada zapewnienie kompleksowości interwencji w różnych wymiarach, a mianowicie: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

9.1. Komplementarność przestrzenna

Działania rewitalizacyjne zostały skierowane na obszar rewitalizacji, określony dzięki przeprowadzonej diagnozie obejmującej zidentyfikowanie miejsc (sołectw) szczególne koncentracji zjawisk kryzysowych. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych będzie służyć temu, by Program efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar, a nie służył interwencji w pojedynczych miejscach; aby poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na terenie trzech sołectw: Borzymie, Choceń i Szczutkowo. Miejscowości te są ze sobą powiązane terytorialnie i leżą w południowej części gminy. Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszaru rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

9.2. Komplementarność problemowa

Planowane działania są ściśle i bezpośrednio komplementarne problemowo. Realizacja tzw. „zadań miękkich”, ukierunkowanych na zmniejszenie bądź likwidację negatywnych zjawisk społecznych, uzupełniona zostanie przez realizację projektów infrastrukturalnych, będących narzędziem dla niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi. Projekty rewitalizacyjne, będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że Program będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach. Program

rozwoju społecznego jest adresowany do całych rodzin co ma zapewniać wieloaspektowe oddziaływanie, szczególnie na dzieci i młodzież, dla których ma być przede wszystkim instrumentem kształtowania właściwych postaw i wzorców oraz poszerzania horyzontów. Poprawa sytuacji materialnej poprzez stworzenie warunków do podjęcia pracy, oddziałuje jednocześnie na wskaźniki bezrobocia oraz wskaźniki uzależnienia od pomocy społecznej. Nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kursach umożliwi podjęcie pracy w przystosowanych budynkach przemysłowych po byłej cukrowni. Spowoduje to zmniejszenie liczby bezrobotnych a co za tym idzie polepszenie ich sytuacji materialnej. Poprawa stanu technicznego budynków w Borzymiu i Choceniu przyczyni się do wzrostu jakości życia i pozwoli zaktywizować mieszkańców. Realizacja projektu pt. Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w miejscowości Szczutkowo z PROW na lata 2014-2020 w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Dorzecza Zgłowiączki oraz rozbudowa świetlicy w Szczutkowie w ramach rewitalizacji pozwoli na kompleksowe przystosowanie istniejącego budynku świetlicy na cele lokalnej społeczności. W wyremontowanej świetlicy będzie działać KGW i będą się tam odbywać zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz harcerzy. Pozostałe działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem będą odbywały się w nowo przystosowanych pomieszczeniach budynku po byłej szkole podstawowej. Zaplanowane do realizacji inwestycje infrastrukturalne zapewnią odpowiednią bazę do prowadzenia działań aktywizacyjnych m. in. szkoleń, warsztatów, zajęć czy też animacji. Przedsięwzięcia infrastrukturalne będą również miały wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy, poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej na odpowiednim poziomie, wpływając na zmniejszenia się bezrobocia. Wszystkie planowane działania dopełniają się, dając efekt synergii.

9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przy realizacji programu rewitalizacji decydujące znaczenie organizacyjne oraz koordynujące będzie miał przede wszystkim Urząd Gminy. Będzie on jednak wspomagany przez inne podmioty działające na obszarze gminy, m.in. przez GOPS, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki, Chocęńskie Centrum Kultury – Biblioteka, Stowarzyszenie Dla Rozwoju Gminy Chocęń, KGW oraz ZHP. W celu zapewnienia sprawnej wymiany informacji pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji został powołany 4-osobowy zespół ds. rewitalizacji. Będzie on współpracował ze wszystkimi interesariuszami i organami

gminy w kwestiach związanych z przygotowaniem i prowadzeniem przedsięwzięć rewitalizacji.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Planowane przedsięwzięcia w miejscowościach Chocień, Borzymie, Szczutkowo będą w części uzupełnieniem działań już zrealizowanych oraz kontynuacją procesów zainicjowanych wcześniej. Zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013 ma w procesie rewitalizacji kluczowe znaczenie. W latach 2007-2013 na terenie Gminy Chocień realizowano szereg projektów, które pozwolą na podjęcie realizacji przedsięwzięć w ramach rewitalizacji (zob. tab. 15).

Tabela 15. Lista projektów zrealizowanych przez Gminę Chocień w perspektywie finansowej 2007-2013 komplementarnych do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych

Tytuł projektu	Fundusz	Działanie/Poddziałanie
Przebudowa i przystosowanie remizy w Choceniu do funkcji społeczno-kulturalnych – etap 1	EFRR	413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
Przebudowa i przystosowanie remizy w Choceniu do funkcji społeczno-kulturalnych – etap 2	EFRR	313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi
Przebudowa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej nad Jeziorem Borzymowskim	EFRR	313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi
Rewitalizacja zespołów parkowych oraz remont placu postojowego na terenie Gminy Chocień	EFRR	4.1. Rozwój obszarów zależnych od rybactwa z wyłączeniem realizacji operacji polegających na funkcjonowaniu lokalnej grupy rybackiej (LGR) oraz nabywaniu umiejętności i aktywizacji lokalnych społeczności
Budowa drogi gminnej Borzymie – Janowo Nr 190732C, Gmina Chocień	EFRR	1.1. Infrastruktura drogowa
Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w miejscowości Szczutkowo	EFRR	413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
Utworzenie placów zabaw dla dzieci w Choceniu i w Czerniewicach	EFRR	413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Udostępnienie teleskopu astronomicznego, lunety obserwacyjnej, pianina cyfrowego, głośników i laptopa lokalnej społeczności w miejscowości Chocień	EFRR	413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
Organizacja imprezy kulturalnej w miejscowości Chocień	EFRR	413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
Realizacja dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w ramach projektu pod nazwą "Chcemy umieć więcej!"	EFS	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty
Usługi szkoleniowe w ramach projektu „Aktywność szansą na lepsze życie bezrobotnych w Gminie Chocień”	EFS	7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Chocień	FS	9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie zawartych umów dotacyjnych.

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

W przypadku niniejszego Programu istnieje silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych w ramach EFRR, EFS oraz środków własnych dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Projekty realizowane w ramach tych funduszy będą się wzajemnie uzupełniały. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców).

Ze środków pozyskanych z EFS finansowane będą zadania takie jak: szkolenia, staże zawodowe, zajęcia dla osób starszych, zajęcia dla osób wykluczonych społecznie oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży. Środki pozyskane z EFRR zostaną przeznaczone na rozbudowę świetlicy wiejskiej, przystosowanie budynków do nowych funkcji, poprawę stanu technicznego budynków.

Realizowane w ramach niniejszego Programu projekty rewitalizacyjne są również powiązane z projektami zrealizowanymi oraz planowanymi do realizacji w ramach funduszy unijnych oraz środków własnych, które nie będą prowadzone w ramach rewitalizacji. Projekty takie będą w obecnej perspektywie finansowej realizowane na obszarze rewitalizacji i będą oddziaływać na obszar rewitalizacji w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniając się do osiągnięcia celów rewitalizacji i wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego. W szczególności są to projekty współfinansowane ze środków PROW na lata 2014-2020:

- Zachowanie dziedzictwa lokalnego w świetlicach na terenie Gminy Chocień,
  - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz poprawa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Chocień,
  - Budowa targowiska w Choceniu,
- oraz projekty współfinansowane ze środków RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020:
- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chocień,
  - Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie Gminy Chocień,
  - Kompleksowy projekt gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Chocień:

Zadanie 1. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Śmiłowice na terenie aglomeracji Chocień.

Zadanie 2. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie miejscowości Chocień, a także projekt realizowany ze środków własnych, pt. Zakup monitoringu na skwerku w Choceniu.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi podstawę wszelkich działań na każdym etapie tego procesu. Zaangażowanie jak największej liczby interesariuszy - potencjalnych partnerów stanowi warunek skuteczności diagnozy i zaprogramowania odpowiednich działań, a także osiągnięcia satysfakcjonujących efektów procesu rewitalizacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, w procesie opracowywania niniejszego Programu zapewniono jak najszerzy udział interesariuszy, podobne założenia dotyczyć będą jego wdrażania. Istotną kwestią jest dobór narzędzi partycypacyjnych, należy zapewnić szerokie spektrum działań: począwszy od zapewnienia informacji o działaniach władz lokalnych na każdym etapie prac nad Programem aż po umożliwienie aktywnego uczestnictwa w realizacji planowanych projektów.

10.1. Udział interesariuszy na etapie przygotowania Programu

W proces tworzenia niniejszego Programu zostały zaangażowane różne grupy interesariuszy, a w szczególności mieszkańcy oraz organizacje pozarządowe gminy. Dostarczyli oni istotnych informacji na temat problemów oraz potrzeb, trudnych do wychwycenia jedynie w toku analizy danych statystycznych. Do współpracy zaproszeni zostali radni, sołtysi, lokalni liderzy, przedsiębiorcy, spółdzielnie, działające na terenie gminy stowarzyszenia i organizacje.

W celu zapewnienia sprawnej wymiany informacji pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji powołany został w strukturze Urzędu Gminy w Choceniu 4-osobowy Zespół ds. rewitalizacji. Jego członkowie zapewnił obsługę utworzonego w Urzędzie punktu konsultacyjnego, o którego uruchomieniu i działalności informowano poprzez ogłoszenia na tablicy ogłoszeń i informacje przekazywane podczas spotkań bezpośrednich, a którego zadaniem było przybliżanie mieszkańcom i innym lokalnym interesariuszom wszystkich kwestii związanych z rewitalizacją, opracowywaniem programu rewitalizacji i możliwościami

realizacji projektów rewitalizacyjnych. Każdy zainteresowany mógł uzyskać kompetentne informacje na temat istoty rewitalizacji, jak i założeń planowanych działań na terenie gminy oraz wszelkie informacje praktyczne związane z opracowywanym programem i procesem rewitalizacji. Interesariusze mogli zadawać pytania, przedyskutować interesujące ich kwestie czy złożyć swoje uwagi i opinie.

Zorganizowane zostały 3 spotkania otwarte dla wszystkich grup interesariuszy, na których obecni byli przedstawiciele władz lokalnych i pracownicy Urzędu Gminy odpowiedzialni za opracowanie Programu. Spotkania otwarte miały za zadanie zebranie informacji diagnostycznych i weryfikację przeprowadzonych analiz, a także dostarczenie wiedzy (wyjaśnienie problematyki rewitalizacji i przybliżenie specyfiki działań z nią związanych) oraz przyciągnięcie uwagi jak największej liczby interesariuszy, którzy mogą zostać zaangażowani w proces rewitalizacji. W szczególności spotkania te miały na celu zachęcenie mieszkańców do wyrażania własnych opinii na temat przedsięwzięć zaplanowanych w ramach procesu rewitalizacji oraz przedstawienia własnych projektów. Zostały one przeprowadzone w Chocęńskim Centrum Kultury w Choceniu w dniach: 10.03.2017 r., 22.03.2017 r. oraz 30.03.2017 r. Zaplanowano aktywny udział sołtysów sołectw jako przedstawicieli jednostek pomocniczych gminy, którzy najlepiej znają potrzeby mieszkańców. Z ich pomocą udało się dotrzeć do dużej liczby (zob. poniższa dokumentacja fotograficzna – rys. 13) interesariuszy reprezentujących różne grupy społeczne, a zastosowane formy komunikacji umożliwiły obustronny przepływ informacji, wymianę poglądów oraz uwzględnienie uwag i sugestii. Podczas spotkań była również dystrybuowana forma papierowa kwestionariusza wykorzystywanego w badaniu ankietowym.

Rysunek 13. Dokumentacja fotograficzna spotkań otwartych

Źródło: fot. Szymon Bełkowski

Istotnym elementem partycypacji były spacerzy badawcze. Umożliwiły określanie barier architektonicznych, stanu technicznego budynków, stanu przestrzeni wokół nich oraz potrzeby związane z jakością środowiska naturalnego. Metoda ta dała możliwość diagnozy występujących w terenie problemów (przede wszystkim zaś w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) oraz weryfikacji informacji i zebrania pomysłów na jej ulepszenie bezpośrednio od mieszkańców i użytkowników obszarów, w których spacer miał miejsce.

Dodatkowym i bardzo ważnym elementem dla opracowywania szczególnie części diagnostycznej Programu było przeprowadzenie badania ankietowego, którego celem było poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy na temat problemów, które identyfikują na obszarze gminy. Kwestionariusz ankiety był dostępny w formie papierowej w punkcie konsultacyjnym działającym w urzędzie (w ten sposób zapewniono udział grup społecznych chętniej korzystających z tradycyjnych – bezpośrednich form kontaktu), a także elektronicznej – zamieszono go bowiem na stronie internetowej gminy. W toku badania ankietowego, każdy

mógł anonimowo (umożliwiono pozostawienie wypełnionych kwestionariuszy w specjalnie przygotowanej urnie, a nie tylko w punkcie konsultacyjnym) wypowiedzieć się na temat problemów, jakie występują na terenie gminy, a wyniki badania ankietowego dostarczyły ważnych danych diagnostycznych o charakterze jakościowym i pozwoliły na weryfikację poprawności określenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz wzbogacenie jego diagnozy; a w konsekwencji także adekwatne i rzetelne sformułowanie celów i kierunków przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych.

Istotnym (szybkim i skutecznym) sposobem dotarcia do interesariuszy był internet. W ramach gminnego serwisu internetowego utworzono zakładkę tematyczną poświęconą rewitalizacji, gdzie na bieżąco, w miarę pojawiających się potrzeb umieszczano zagadnienia informacje i materiały do konsultacji dotyczące rewitalizacji oraz opracowania Programu.

W sierpniu 2017 r., przed ostatecznym przyjęciem Programu przez Radę Gminy, zorganizowano konsultacje treści całego Programu pod kątem jego adekwatności i kompletności. Wypracowany Program zamieszczono na stronie internetowej gminy wraz z formularzem zgłaszania uwag.

Powyższe dowodzi, że wykorzystano szerokie instrumentarium działań informacyjno-promocyjnych, dzięki czemu stworzono wszystkim zainteresowanym możliwość uzyskania wiedzy i uczestnictwa w programowaniu działań na każdym etapie opracowywania Programu. W celu dotarcia do różnych grup społecznych, wykorzystano zarówno narzędzia elektroniczne (gminny serwis internetowy, 2 publikacje materiałów dotyczących programu rewitalizacji na stronie internetowej „DD Włocławek” o zasięgu regionalnym), jak i tradycyjne (artykuły prasowe w „Wiadomościach Chocęńskich”, artykuł w prasie regionalnej „Tu i Teraz” oraz „DD Włocławek”, ulotki - 100 szt., plakaty - 100 szt.).

10.2. Sposoby włączenia interesariuszy w proces zarządzania Programem na obszarze rewitalizacji

Przy określaniu sposobów zapewnienia partycypacji społecznej na etapie wdrożeniowym wzięto pod uwagę doświadczenia z przeprowadzenia procesu konsultacji i wnioski z działań informacyjno-promocyjnych zebrane na etapie opracowywania niniejszego Programu. Aktualnym celem pozostaje bowiem jak najpełniejsze włączenie interesariuszy w

proces zarządzania Programem. Wśród planowanych sposobów dalszych działań partycypacyjnych wymienić należy:

- kontynuację prowadzenia w ramach gminnego serwisu internetowego zakładki tematycznej poświęconej rewitalizacji,
- przedstawianie informacji na temat realizacji działań rewitalizacyjnych na spotkaniach sołeckich,
- zamieszczanie informacji i ogłoszeń na temat działań rewitalizacyjnych w „Wiadomościach Chocęńskich”,
- zamieszczanie informacji na temat działań rewitalizacyjnych na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
- prowadzenie polityki informacyjnej w ramach działań promocyjno-informacyjnych przy realizacji poszczególnych projektów.

Ponadto, zachowany zostanie w strukturze Urzędy Gminy w Choceniu Zespół ds. rewitalizacji, który będzie odpowiedzialny m. in. za organizowanie bezpośrednich kontaktów, w tym organizację spotkań i konsultacji z interesariuszami i partnerami procesu rewitalizacji.

Planuje się także wykorzystywać narzędzia konsultacyjne (ankietyzacja itp.) w procesie monitoringu Programu.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Podstawowym źródłem finansowania projektów zaplanowanych do zrealizowania w ramach niniejszego Programu będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020. Realizacja projektów będzie możliwa, poprzez zapewnienie komplementarności i skoordynowania projektów z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFS i EFRR.

Tabele 16 i 17 przedstawiają harmonogram realizacji Programu i ramy finansowych odpowiednia dla głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 16. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji i projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Typ przedsięwzięcia	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Sołectwo Chocień	2018-2019	1. Remont i adaptacja budynku na terenie byłej cukrowni w celu utworzenia nowych miejsc pracy wraz z zapewnieniem drogi dojazdowej	PF	1. Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Chocień	480.000	85	408.000	-	EFRR	-	-	Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	5.
Sołectwo Szczutkowo	2018-2019	2. Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Szczutkowie na potrzeby ZHP	PF	1. Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Chocień	170.000	85	144.500	-	EFRR	-	-	Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	6. 7. 8. 9.
Sołectwo Chocień	2018-2019	3. Przystosowanie pomieszczeń byłego budynku Szkoły Podstawowej na nowe cele	PF	1. Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Chocień	110.000	85	93.500	-	EFRR	-	-	Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	6. 7. 8. 9.
Sołectwo Chocień, Borzymie	2018-2020	4. Program renowacji budynków po byłym PGR i byłej cukrowni w miejscowości Chocień i Borzymie	PF	1. Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Chocień	700.000	85	595.000	-	EFRR	-	-	Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	10.
Sołectwo Chocień, Borzymie, Szczutkowo	2019-2021	5. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców Gminy Chocień poprzez kursy doszkalające dla młodych dotkniętych bezrobociem	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Chocień	177.647	85	151.000	EFŚ	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Sołectwo Szczutkowo	2019-2021	6. Warsztaty wsparcia dla seniorów poprzez organizację zajęć kulturalnych, rękodzieła oraz kulinarnych	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Choceń/KGW	58.000	85	49.300	EFS	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	2. 3.
Sołectwo Szczutkowo i Choceń	2019-2021	7. Aktywny senior – zdrowy senior	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Choceń/KGW	58.000	85	49.300	EFS	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	2. 3.
Sołectwo Choceń, Szczutkowo	2019-2021	8. Na szlaku wiedzy - kreowanie wśród dzieci i młodzieży chęci zdobywania wiedzy na temat historii naszego kraju	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Choceń/ZHP	58.000	85	49.300	EFS	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	2. 3.
Sołectwo Choceń, Szczutkowo	2019-2021	9. Bezpieczna rodzina	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Choceń/ZHP	58.000	85	49.300	EFS	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	2. 3.
Sołectwo Choceń, Borzymie	2018-2020	10. Podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców terenów po byłym PGR	S	2. Realizacja programu rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Choceń	58.000	85	49.300	EFS	-	-	-	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR	4.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcie	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sołectwo Borzymie	1	PF	Przystosowanie świetlicy wiejskiej w Borzymiu na cele lokalnej społeczności	-	-	EFRR	-	-
Sołectwo Borzymie, Choceń, Szczutkowo	2	PF	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie obszaru rewitalizacji	-	-	EFRR	-	-
Sołectwo Szczutkowo	3	PF	Kompleksowe zagospodarowanie plaży nad jeziorem Szczutkowskim na potrzeby społeczności gminnej	-	-	EFRR	-	-
Sołectwo Borzymie, Choceń, Szczutkowo	4	S	Zajęcia sportowe dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	-	EFS	-	-	-
Sołectwo Borzymie, Choceń, Szczutkowo	5	S	Projekt informacyjno-animacyjny dotyczący tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnej	-	EFS	-	-	-
Sołectwo Borzymie, Choceń, Szczutkowo	6	S	Szkolenie dla osób bezrobotnych na stopień ratownika wodnego.	-	EFS	-	-	-

Źródło: opracowanie własne.

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Niniejszy Program jest dokumentem określającym cele działań w perspektywie kilkuletniej, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny system jego wdrażania obejmujący następujące elementy:

- wskazanie koordynatora realizacji Programu oraz podmioty uczestniczące w tym procesie i ich zadania,
- sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu,
- harmonogram działań,
- system informacji i promocji Programu powiązany z mechanizmami włączenia mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia Programu będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za organizację systemu wdrażania, monitoringu i aktualizacji programu jest samorząd gminy. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy Chocień.

W imieniu samorządu za zarządzanie Programem rewitalizacji odpowiadać będzie Wójt Gminy (będzie on więc pełnił funkcję koordynatora realizacji Programu). W celu zapewnienia pomocy operacyjnej utrzymany zostanie powołany dla opracowania niniejszego Programu Zespół ds. rewitalizacji. W skład zespołu na etapie opracowywania Programu weszli: koordynator projektu, asystenci projektu odpowiedzialni za kwestie techniczne, urbanistyczne, promocję, rozliczenia oraz ekspert zewnętrzny jako organ doradczy przy opracowaniu Programu. Wszyscy członkowie zespołu - oprócz eksperta zewnętrznego - byli pracownikami Urzędu Gminy w Choceniu i uczestniczyli oni we wszystkich warsztatach konsultacyjnych. Na etapie opracowywania Programu ważną rolę pełni także Rada Gminy, która posiada kompetencje do przyjęcia tego Programu uchwałą zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym.

We wdrażaniu niniejszego dokumentu wykorzystane zostaną doświadczenia uzyskane na etapie jego opracowywania i w związku z tym podział kompetencji w zakresie zarządzania Programem będzie następujący:

1. Rada Gminy Chocień – w kompetencji leży przyjęcie Programu oraz dokonywanie korekt (aktualizacji) w jego zapisach na podstawie uchwał Rady Gminy;

2. Wójt Gminy – pełnić będzie nadzór nad realizacją Programu również poprzez nadzorowanie prac Zespołu ds. rewitalizacji. Będzie miał także prawo inicjowania procedury aktualizacji Programu i przedstawiania wniosków (projektów uchwał) w tym względzie Radzie Gminy. Ponadto, będzie odpowiedzialny za inicjowanie realizacji projektów zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszego Programu poprzez zlecenie podjęcia odpowiednich działań przez komórki Urzędu Gminy w Choceniu lub inne jednostki organizacyjne gminy.

3. Zespół ds. rewitalizacji – został powołany już na etapie opracowania Programu i na etapie programowania działań rewitalizacyjnych Zespół realizował następujące zadania:

- pozyskanie danych do analiz służących opracowywaniu części diagnostycznej, w szczególności wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- wypracowanie poszczególnych elementów Programu,
- prowadzenie działań informacyjnych i mających charakter konsultacyjny (spotkania z interesariuszami rewitalizacji).

Na etapie wdrażania Programu rewitalizacji w składzie Zespołu ds. rewitalizacji pozostaną dotychczasowy Koordynator projektu oraz asystent zarządzający projektem, którzy odpowiadać będą za:

- czuwanie nad terminowością i poprawnością merytoryczną realizacji Programu,
- pozyskiwanie, przetwarzanie oraz zarządzanie przepływem danych i informacji związanych z realizacją Programu;
- komunikację w ramach całego schematu wdrażania i zarządzania rewitalizacją w Gminie Chocień,
- sporządzanie raportów rocznych oraz stałe monitorowanie przedsięwzięć podejmowanych w ramach realizacji programu rewitalizacji (wraz z partycypacją społeczną),
- ewaluację końcową efektów realizacji Programu.

Zespół ds. rewitalizacji jest podległy bezpośrednio Wójtowi Gminy i będzie współpracować z jednostkami samorządowymi i innymi interesariuszami/partnerami procesu rewitalizacji, w tym beneficjentami projektów czy mieszkańcami.

Za wdrażanie poszczególnych projektów odpowiedzialni będą również właściwi beneficjenci, którzy zgłosili do Programu projekt rewitalizacyjny. Jak już powyżej

szczegółowo opisano, proces rewitalizacji zakłada partycypację społeczną jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Realizowanie Programu wymagać będzie zaangażowania w proces wdrożeniowy zwłaszcza mieszkańców, którzy stanowią bezpośrednich odbiorców wszystkich działań. Nadawanie ostatecznego kształtu planowanym projektom rewitalizacyjnym oraz badanie efektów wykonanych projektów będzie dokonywane w ścisłej współpracy z mieszkańcami. W proces realizacji będą – w razie potrzeby – zaangażowane również inne organizacje, w tym instytucje zewnętrzne niezbędne do prawidłowej realizacji zakładanych celów.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane przez Gminę Choceń będą realizowane zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania funduszami niezbędnymi do realizacji projektów rewitalizacyjnych zostaje włączony Skarbnik Gminy Choceń.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu

Efektywność wdrażania Programu zapewni odpowiedni system monitorowania, oceny skuteczności działań oraz modyfikacja Programu.

Jednostką odpowiedzialną za monitorowanie postępów realizacji celów Programu będzie Zespół ds. Rewitalizacji.

Będzie on odpowiedzialny za składanie Wójtowi Gminy Chocień corocznych raportów ze stanu realizacji Programu oraz ewentualnych propozycji zmian, które należałoby wprowadzić w czasie wdrażania Programu. Raport będzie sporządzany za dany rok kalendarzowy i przedstawiany Wójtowi do końca I kwartału roku następnego. Raport będzie zawierał następujące informacje:

- informacje na temat zaplanowanych na dany rok działań, które udało się zrealizować,
- informacje na temat zidentyfikowanych problemów na etapie wdrażania Programu,
- informacje na temat działań zaplanowanych w następnym roku i ewentualnych prognozowanych problemów w ich realizacji,
- informacje na temat aktualnych wartości wskaźników, których realizację założono dla osiągnięcia celu Programu (jeśli wykonalne w danym okresie),
- ewentualne propozycje zmian, które należałoby wprowadzić we wdrażaniu Programu.

Dane niezbędne do obliczenia aktualnych wartości wskaźników będą pozyskiwane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji, Urzędu Stanu Cywilnego, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Wskaźniki będą również (w miarę potrzeb) monitorowane poprzez badanie ankietowe skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji (przykładowe pytania: czy poprawiła się estetyka przestrzeni, czy poszczególni beneficjenci końcowi skorzystali z zajęć aktywizacyjnych w ramach realizowanych projektów realizacyjnych i jak je oceniają, czy osoby bezrobotne znalazły zatrudnienie itp.).

W przypadku stwierdzenia w raporcie rocznym braku postępu realizacji założonych celów i/lub braku poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji Zespół ma obowiązek przedstawienia skróconej analizy zawierającej informację o przyczynie takiego stanu wraz z

rekomendacją co do konieczności podjęcia ewentualnych działań naprawczych. W przypadku stwierdzenia w drugim kolejnym raporcie rocznym braku postępu realizacji założonych celów i/lub braku poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji Zespół przystępuje niezwłocznie do opracowania szczegółowej analizy w tym zakresie (zawierającej np. wyniki badania przeprowadzone wśród interesariuszy rewitalizacji w gminie) i przedstawia jej wyniki Wójtowi wraz z raportem i propozycją dotyczącą podjęcia działań naprawczych, w tym ewentualnym wprowadzeniem modyfikacji Programu. Zespół w każdym momencie ma prawo wnioskowania do Wójta o zlecenie sporządzenia dodatkowych analiz, np. wpływu na realizację Programu zauważonych zmian w otoczeniu Programu.

Propozycja modyfikacji Programu musi zostać skonsultowana z lokalnymi interesariuszami rewitalizacji, a następnie uchwalona przez Radę Gminy jako aktualizacja Programu. Uprawnienia do wnioskowania o zmianę Programu do Rady Gminy ma Wójt, następuje to na wniosek Zespołu ds. rewitalizacji lub z własnej inicjatywy. Prawo do wnioskowania o zmianę Programu mają także mieszkańcy (grupa minimum 15 osób lub organizacja pozarządowa reprezentowana przez swoich przedstawicieli zgodnie z obowiązującym prawem). Następuje to poprzez złożenie umotywowanego wniosku do Wójta. W takim przypadku Wójt zleca Zespołowi sporządzenie analizy co do zasadności wniosku. Informacja o wpłynięciu wniosku wraz z wynikiem sporządzonej analizy musi zostać przedstawiona Radzie Gminy.

14. Spisy tabel, rysunków i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy w okresie 2012-2016, wg płci

Tabela 2. Liczba ludności gminy w latach 2012-2016, wg grup statystyczno-ekonomicznych

Tabela 3. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w okresie 2012-2016

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie w latach 2012-2016

Tabela 5. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie gminy w latach 2012-2016

Tabela 6. Podział Gminy Choceń na sołectwa, ich ludność i powierzchnia

Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego na terenie Gminy Choceń, wg sołectw

Tabela 8. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji Gminy Choceń

Tabela 9. Udział osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby ludności w sołectwie Choceń w latach 2012-2016.

Tabela 10. Zestawienie wykorzystanych wskaźników ze sfery społecznej do przeprowadzenia rozszerzonej analizy występowania stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji na tle gminy

Tabela 11. Wskaźniki realizacji celu rewitalizacji

Tabela 12. Lista planowanych głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 13. Lista planowanych uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 14. Dodatkowe projekty realizowane ze środków unijnych, które przyczynią się do poprawy obszaru rewitalizacji

Tabela 15. Lista projektów zrealizowanych przez Gminę Choceń w perspektywie finansowej 2007-2013 komplementarnych do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych

Tabela 16. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Tabela 17. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Spis rysunków

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Choceń w powiecie włocławskim

Rysunek 2. Podział gminy Choceń na sołectwa

Rysunek 3. Widok budynków byłej krochmalni na terenie sołectwa Borzymie

Rysunek 4. Widok budynków byłej cukrowni na terenie sołectwa Chocień

Rysunek 5. Widok budynków zlokalizowanych na terenie sołectwa Szczutkowo

Rysunek 6. Zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego w Gminie Chocień

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji na tle wszystkich sołectw Gminy Chocień

Rysunek 8. Stan techniczny budynków byłej cukrowni w Choceniu

Rysunek 9. Stan techniczny budynków mieszkalnych w Jarantowicach

Rysunek 10. Plaża nad jeziorem Szczutkowskim na terenie sołectwa Szczutkowo

Rysunek 11. Świetlica wiejska w Szczutkowie

Rysunek 12. Cele, kierunki i projekty rewitalizacyjne

Rysunek 13. Dokumentacja fotograficzna spotkań otwartych

Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 2. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Wykres 4. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

Wykres 5. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w latach 2012-2016

Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Wykres 9. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

Wykres 10. Udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 11. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle wyższych jednostek administracyjnych

Wykres 12. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2016 r. analizowanego sołectwa na tle gminy

Wykres 13. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych analizowanego sołectwa na tle gminy w 2016 r.

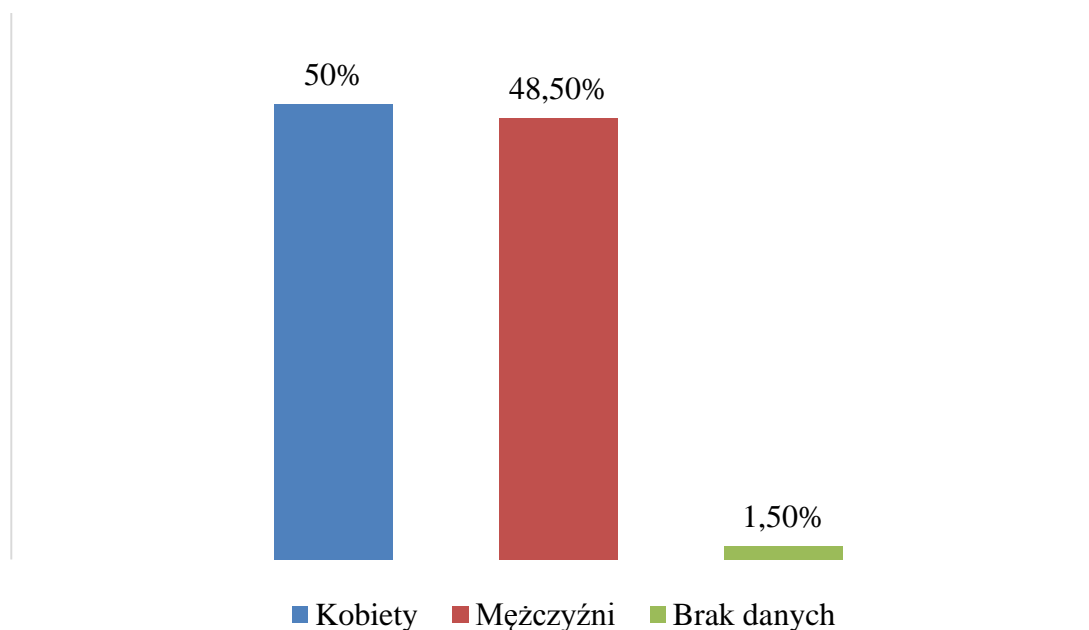
Załącznik nr 1. Zestawienie wyników badania ankietowego na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Chocień

W okresie realizacji projektu na terenie Gminy Chocień wypełniono łącznie 66 ankiet (formularz zawarty na stronie internetowej gminy). Kwestionariusz został opracowany w taki sposób, by umożliwić społeczeństwu wypowiedź na temat obszarów zdegradowanych gminy. Formularz ankiety zawierał pytania zamknięte z gotowymi odpowiedziami, jak i pytania otwarte, w których mieszkańcy gminy udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

Metryka ankiety:

W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 66 osób z różnych miejscowości położonych na terenie Gminy Chocień. W badanej grupie znalazły się 33 kobiety (50%) i 32 mężczyźni (48,5%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi odnośnie płci (1,5%).

Wykres. Płeć ankietowanych

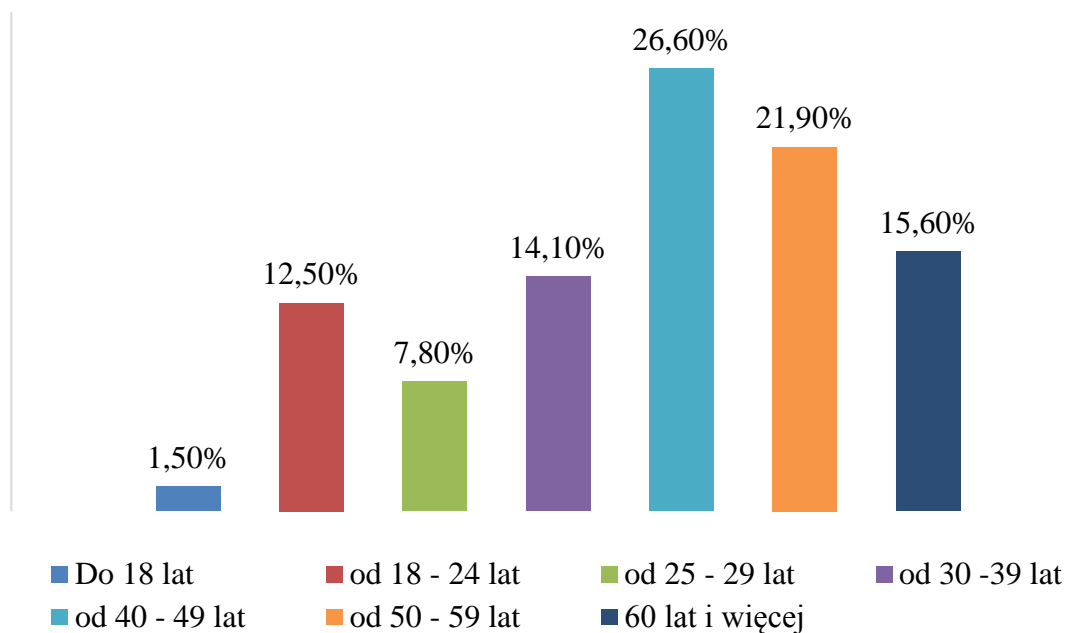

Źródło: Opracowanie własne

Grupa wiekowa ankietowanych

W badaniu znaleźli się mieszkańcy reprezentujący niemal każdą grupę wiekową. Najliczniejszą zanotowaną kategorią wiekową był przedział od 40 do 49 lat (26,6%). Na drugim miejscu uplasowali się mieszkańcy w przedziale 50 do 59 lat (21,9%). W ankiecie zanotowano też: 10 osób w przedziale 60 lat i więcej (15,6%), 9 osób w przedziale od 30 do 39 lat (14,1%), 8 osób w przedziale od 18 do 24 lat (12,5%) oraz 5 osób w przedziale od 25 do 29 lat (7,8%) i 1 osoba w wieku do 18 lat (1,5%).

Wykres. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne

Wykształcenie uczestników ankiety i ich sytuacja społeczna

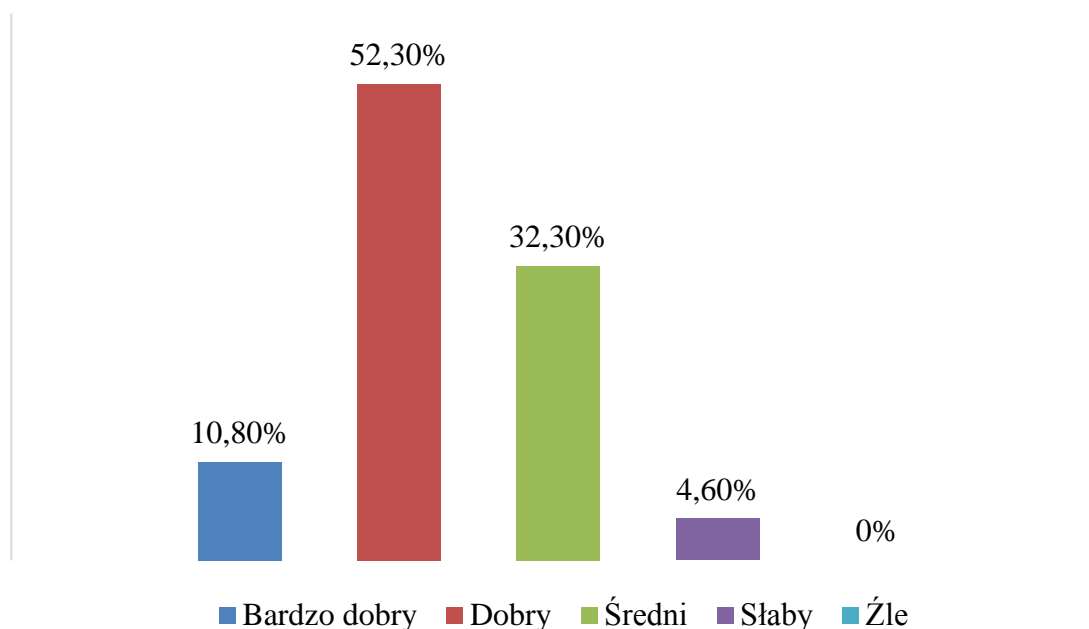
W badaniu ankietowym swoje opinie wyraziły osoby o różnorodnym poziomie wykształcenia. Najwięcej osób biorących udział w ankiecie zadeklarowało swoje wykształcenie jako średnie (35,4%), a 27,7% wskazało swoje wykształcenie jako wyższe. Pozostałe osoby wskazały

wykształcenie zasadnicze zawodowe (20%), policealne (9,2%), podstawowe (4,6%) oraz gimnazjalne (3,1%). Dodatkowo ankietowani reprezentują głównie: pracowników w sektorze publicznym (25%), gospodarstwo rolne (20,3%), osoby bezrobotne (17,2%), pracownik w sektorze prywatnym i własna działalność gospodarcza odpowiednio 12,5% i 12,6%). Głos oddali również emeryci (9,4%), 1 stażystka (1,5%) oraz 1 uczeń (1,5%).

1. Jak ocenia Pana(i) poziom życia swojej rodziny?

Ankietowani wskazali jakość życia w swoim miejscu zamieszkania jako dobrą (52,3%). Natomiast 32,3% wskazało swój poziom życia jako średni. Kolejną grupą są osoby, które wskazały poziom bardzo dobry (10,8%), a jedynie 3 osoby (4,6%) oceniły to jako słaby poziom. Żaden z ankietowanych nie udzielił odpowiedzi „źle”.

Wykres. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania

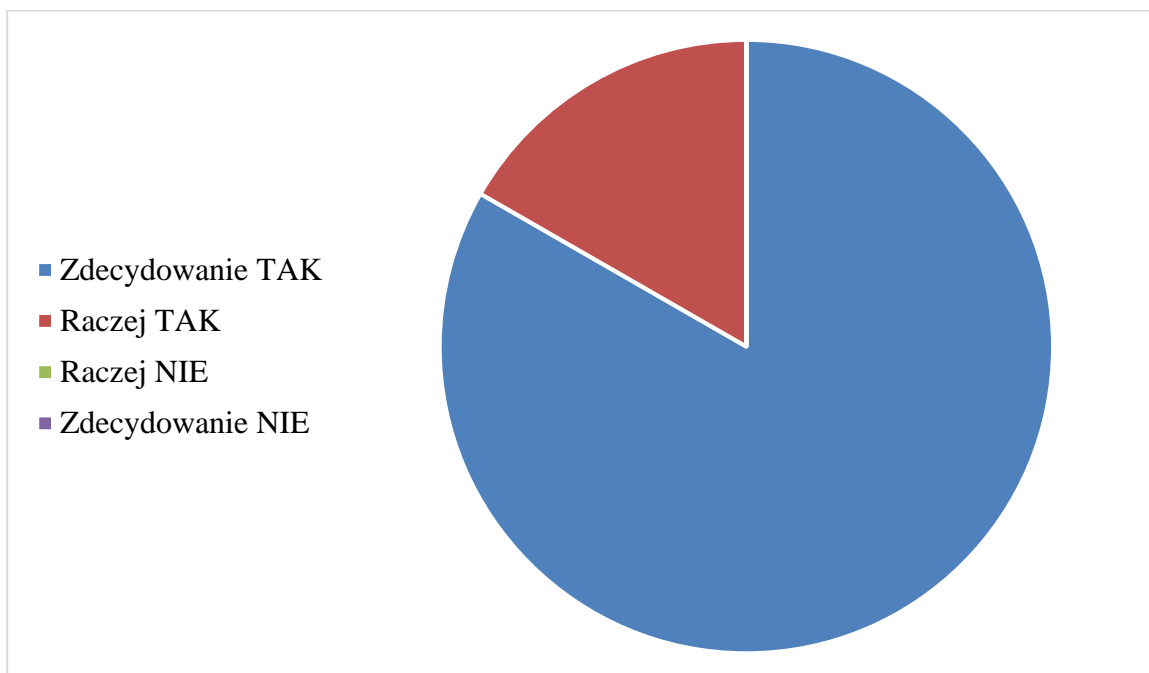
Źródło: Opracowanie własne

2. Obszar gminy na którym Pan(i) mieszka?

Większość osób ankietowanych, biorących udział w badaniu wskazała miejscowość Chocień. Ponadto pozostałe osoby wymieniały miejscowości tj.: Borzymie, Czerniewice, Janowo, Lutobórz, Nowa Wola, Siewiersk, Sołectwo Szczutkowo, Wichrowice Ząbin.

1. Czy Pana(i) zdaniem gminie potrzebne są działania zmierzające do poprawy sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz infrastrukturalnej?

W tym pytaniu ankietowani wskazali przeważającą odpowiedź jako *zdecydowanie tak* - 55 osób biorących udział w ankiecie (83,3%). Trochę mniej głosów, bo 11 (16,7%) oddano na odpowiedź *raczej tak*. Nikt z badanych nie oddał głosu na *raczej nie* oraz *zdecydowanie nie*, co uświadamia potrzebę procesu rewitalizacji.

2. Jaki Pana(i) zdaniem obszar gminy powinien być poddany procesowi rewitalizacji? Proszę podać zakres terytorium (miejsce, miejscowość)

Ankietowani wskazywali różne obszary gminy, na których potrzebny według nich jest proces rewitalizacji. Najwięcej wskazań zanotowano na Sołectwa: Chocień (25 głosów), Szczutkowo

(15 głosów) i Borzymie (11 głosów). Wybierano też Sołectwa: Czerniewice (8 głosów), Grabówka (2 głosy), Śmiłowice (1 głos), Krukowo (1 głos), Wola Nakonowska (1 głos), Bodzanówek (1 głos), Nakonowo Stare (2 głosy), Szczytno (2 głosy), Skibice (1 głos), Siewiersk (1 głos), Wilkowice (1 głos). Padały też odpowiedzi, w których badani wskazywali teren całej gminy jako obszar, który potrzebuje rewitalizacji (2 głosy).

Badani wskazywali także miejsca, które ich zdaniem należałoby zrewitalizować. W odpowiedziach pojawiły się kwestie społeczne, jak i związane z infrastrukturą techniczną.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- remont świetlicy w celu utworzenia klubu seniora,
- brak opieki dla najmłodszych np. żłobki,
- zagospodarowanie opuszczonych budynków na cele społeczne,
- zbyt mało miejsc pracy,

Do najważniejszych potrzeb infrastruktury technicznej zaliczono:

- remont świetlicy,
- stworzenie ścieżek rowerowych,
- oświetlenie dróg,
- budowa targowiska,
- poprawa stanu dróg,
- zagospodarowanie terenu po placu buraczanym,
- budowa zbiornika retencyjnego,

3. Jakie chciałby Pan(i) rozwiązać problemy ekonomiczne na wskazanym obszarze w procesie rewitalizacji?

W przeprowadzonym badaniu społeczność wykazała, że największym problemem jest „brak miejsc pracy” na terenie gminy (ponad 70% ankietowanych). Dodatkowo ludność zgłosiła też

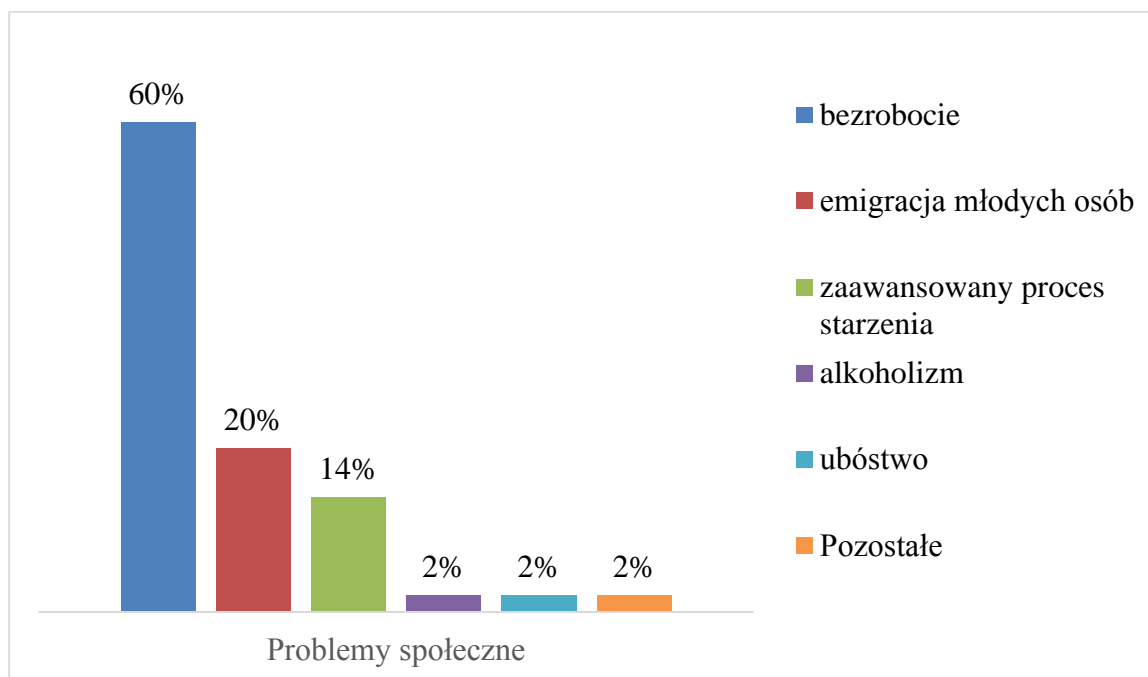
„zły stan techniczny budynków” (20%) oraz „niewielką ilość małych i średnich firm” (18%).

Ponadto w pojedynczych odpowiedziach wskazywano też:

- brak lub złą jakość terenów inwestycyjnych,
- brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- zła gospodarka odpadami i ściekami,
- brak zasobów mieszkaniowych,
- słaby rozwój handlu i usług,
- brak świetlicy do spotkań,
- brak sklepu komputerowego.

4. Jakie chciałby Pan(i) rozwiązać problemy społeczne, na wskazanym obszarze, w procesie rewitalizacji ?

W tej kwestii ankietowani wskazali bezrobocie jako największy problem społeczny w gminie, który wymaga poprawy (60%). Oprócz tego kolejnym problemem wskazywanym jest emigracja młodych osób (20%), zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa (14%) oraz alkoholizm (2%) i ubóstwo (2%). W odpowiedzi na to pytanie wskazywano także pojedyncze głosy na: przemoc w rodzinie, przestępczość, narkomania, poprawa warunków mieszkaniowych.

5. Jakie chciałby Pan(i) rozwiązać problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, w procesie rewitalizacji ?

Ankietowani wskazali jako główny problem zły stan infrastruktury wokół budynków (25,65%), zły stan estetyczny otoczenia (24,5%), brak instytucji integrujących mieszkańców sołectw (16,5%), brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalnych w sołectwach (15,1%), słaby przepływ informacji dotyczący miejsca zamieszkania (7,5%), słaba samoorganizacja społeczna (7,2%). Dodatkowo w odpowiedzi na pytanie związane z jakością życia badani wskazywali także: zły stan infrastruktury oświatowej (0,7%), brak poczucia bezpieczeństwa (2,15%), brak świetlicy w Skibicach (0,7%).

6. Jakie według Pana(i) najważniejsze efekty powinny zostać osiągnięte w wyniku rewitalizacji?

W tej kwestii ankietowani w większości udzielili odpowiedzi, że gminie potrzebne jest zwiększenie ilości miejsc pracy (14,7%), pozyskanie inwestorów (13%), zatrzymanie emigracji młodych osób (11%), podniesienie standardu życia społeczeństwa (10%), poprawa estetyki przestrzeni publicznych (9,4%). Spośród zgłaszanych efektów jakie powinny zostać ujęte w procesie rewitalizacji społeczeństwo wskazywało również: włączenie społeczne osób wykluczonych cyfrowo (8,2%), poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej (7,7%), rozwój małych i średnich firm (6,3%), eliminacja patologii w społeczeństwie (7,3%), rozszerzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej (4,7%), rozszerzenie bazy turystycznej (3,7%), wykształcone społeczeństwo (4%).

7. Jaki Pana(i) zdaniem projekt, inwestycję czy też działanie należałoby zrealizować na obszarze objętym rewitalizacją?

Na to otwarte pytanie badani zgłosili sporą liczbę projektów, które według nich należałoby zrealizować na obszarze objętym rewitalizacją. Należą do nich m.in.:

- utworzenie miejsc pracy:
  - założenie spółdzielni. Praca dla młodych i starszych bezrobotnych (drobne usługi - kopanie ogródków, cięcie drzew, rabanie drewna, sprzątanie, mycie okien itp. dla ludzi starszych i samotnych).
  - zakład produkcyjny, który zatrudni osoby z gminy, np. zagospodarowanie obiektów po byłym obiekcie MAT w Czerniewicach. Budowa domu weselnego.
  - zagospodarowanie budynków po byłej cukrowni i stworzenie miejsc pracy.
- remont budynków, zagospodarowanie przestrzeni wokół nich Borzymie, Choceń, Szczutkowo.
- świetlice wiejskie, place zabaw, boiska sportowe na terenie gminy, kluby seniora: Borzymie, Szczutkowo.

- stworzenie Izby pamięci - miejsca związanego z historią Gminy Choceń.
- ścieżki rowerowe na terenie gminy,
- budowa targowiska w Choceniu.
- Uniwersytet III wieku dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym zraszający mieszkańców sołectw,